

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การศึกษาประเมินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบ
ไตรภาคีของไทย: กรณีศึกษาความร่วมมือไตรภาคีของ
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับ
ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส

จัดทำโดย นางชัชสรัญญ์ เลิศเกียรติวงศ์
รหัส 13035

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การศึกษาประเมินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย:
กรณีศึกษาความร่วมมือไตรภาคีของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
กับญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส

จัดทำโดย นางสาวชัชสรัญญ์ เลิศเกียรติวงศ์
รหัส 13035

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาค้นคว้าส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิวัช สุกุพพิกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับทุกประเทศผ่านการดำเนินงานความร่วมมือในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี (Triangular Development Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ไทยกับแหล่งผู้ให้อื่นร่วมมือกันจัดกิจกรรมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีของไทย (โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) กับ Japanese International Cooperation Agency (JICA) ไทยกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH: GIZ) และไทยกับ Agence Française de Développement (AFD) เพื่อศึกษาถึงประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี รวมทั้งรูปแบบวิธีการทำความร่วมมือลักษณะดังกล่าวของไทยกับแหล่งผู้ให้เดิมที่สำคัญ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบความร่วมมือที่มีมาตรฐาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมในเชิงนโยบาย และปฏิบัติสำหรับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศพิจารณาใช้ประโยชน์ต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า ไทยมีความพร้อมในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ บุคลากร องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งความร่วมมือไตรภาคีมีส่วนเกื้อกูลความร่วมมือทวิภาคีของไทยด้วย โดยเฉพาะการลดภาระด้านงบประมาณของไทย แต่การให้ความช่วยเหลือต้องไม่ซ้ำซ้อนกับความร่วมมือทวิภาคีที่ไทยทำอยู่ ขณะเดียวกันก็ต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการทำความร่วมมือเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประเทศไทยควรมียุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีกับต่างประเทศ มีกลไกการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้ในการดำเนินงานความร่วมมือกับทุกแหล่งผู้ให้ ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมันมีวิธีการดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีที่เป็นมาตรฐาน นำไปใช้เป็นตัวแบบความร่วมมือกับแหล่งผู้ให้เดิมอื่น ๆ เพราะจากการวิเคราะห์ปัจจัยสำเร็จของการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมันพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ (1) การเลือกใช้กลยุทธ์ในการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) มีการประสานงานและสื่อสารอย่างเป็นระบบ และ (3) มีการกำหนดโครงสร้าง/กลไกการกำกับดูแลการดำเนินงานในแต่ละระดับทำให้การดำเนินงานตามแผนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อสรุปผลการศึกษาข้างต้นนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. สนับสนุนการนำนวัตกรรมมาใช้สนับสนุนการทำงาน (Policy Innovation) เช่น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี (Global Partnership Strategy) ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่เคยมีการจัดทำมาก่อน เพื่อเป็นกรอบการทำงานภายใต้สถานะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยเฉพาะในระดับนโยบายก็ยังสามารถดำเนินความร่วมมือต่อไปได้

2. ส่งเสริมการจัดตั้ง Triangular Development Cooperation Lab เพื่อ (1) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับแหล่งผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศสู่การปฏิบัติที่มีแนวทางการดำเนินงานเป็นมาตรฐาน/มีรูปแบบเดียวกัน (2) เป็นช่องทางการเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติให้ไร้รอยต่อ รวมทั้งยกระดับความร่วมมือไตรภาคีให้มีมาตรฐาน/มีประสิทธิภาพ (3) เป็นช่องทางในการนำเสนอมาตรการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การป้องกัน/แก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (4) เป็นช่องทางหรือเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Development Partners Opinion Stage) รวมทั้งการแสวงหาคู่ร่วมมือใหม่ ๆ โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเจ้าภาพ และมีผู้แทนจากประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ ผู้เชี่ยวชาญไทย/ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ และผู้แทนกรมภูมิภาคต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมเป็นองค์ประกอบ และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการทำงานของบุคลากรของไทย (เจ้าหน้าที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานคู่ร่วมมือของไทย (แหล่งผู้ให้) ระยะเวลา 6-12 เดือน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

1. จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานความร่วมมือไตรภาคีไทยกับแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ โดยมีอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศหรือผู้แทน และผู้บริหารสูงสุดของแหล่งผู้ให้ หรือผู้แทนเป็นประธานร่วม และมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. การจัดตั้งคณะทำงานกำกับโครงการไตรภาคีรายโครงการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาคีคู่ร่วมมือทุกฝ่าย โดยจัดให้มีการประชุมทุก 6 เดือน

3. ส่งเสริมการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

4. สนับสนุนการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ (Expert Opinion Stage) เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์กรความรู้/ประสบการณ์ และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อ

การพัฒนา โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเจ้าภาพ และมีผู้เชี่ยวชาญไทย (Key Person) โดยเฉพาะจากหน่วยงานที่เคยร่วมทำงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยดำเนินโครงการ/กิจกรรมร่วมด้วย พร้อมด้วยผู้แทนหน่วยงานไทยอื่น ๆ ที่สนใจ และกรมภูมิภาคต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5. นำรูปแบบการบริหารจัดการโครงการ (Project Management) มาประยุกต์ใช้กับความร่วมมือไตรภาคี เพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์/สร้างอิมแพ็ค และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีความร่วมมือทุกระดับตั้งแต่ต้นทาง (การวางแผน) ถึงปลายทาง (การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำการศึกษาส่วนบุคคลในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาและคำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา 3 ท่าน คือ เอกอัครราชทูต ดร.จิตริยา ปิ่นทอง รศ.ดร.อรรถัย กักพล ผศ.ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล ในทุกด้านทั้งในด้านรูปแบบและโครงสร้างการศึกษา ทฤษฎีในการวิเคราะห์ความรู้และข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (นางอุรรัชต์ เจริญโต) รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (นายวัฒนวิทย์ คชเสนี) และผู้อำนวยการกองความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (นางสาวสายัณห์ กองโกย) ที่ให้โอกาสผู้ศึกษาในการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร นบท. 13 ครั้งนี้ ขอขอบคุณเป็นอย่างมากต่อผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ เจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน สำหรับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี นอกจากนี้ ขอขอบคุณนางประภัสสร ธน सिंह (อดีตผู้อำนวยการส่วนอำนวยสิทธิพิเศษและพิธีการทางภาษี กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) และนางสาวจิตชนก มาลยวงศ์ นักวิเทศสหการชำนาญการพิเศษ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่ได้ให้คำชี้แนะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยในกรอบไตรภาคี ซึ่งมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการวิเคราะห์ในการศึกษานี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับต่างประเทศต่อไป

ชัชสรัญญ์ เลิศเกียรติวงศ์

กันยายน 2564

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.4 คำถามการศึกษา	3
1.5 สมมุติฐานการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนา	5
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
2.3 สรุปกรอบแนวคิดการศึกษา	24
บทที่ 3 ผลการศึกษา	25
3.1 ภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ (ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส) โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ	25
3.2 การวิเคราะห์ผลการศึกษาภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส	37
3.3 การเปรียบเทียบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส	40
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	47
4.1 สรุปผลการศึกษา	47
4.2 ข้อเสนอแนะ	48
บรรณานุกรม	51
ประวัติผู้เขียน	53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

กว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2497 ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการจากต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการนำสิ่งที่ได้รับมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ คมนาคม สาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับภาครัฐและเอกชน โดยผู้ให้ที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ แคนาดา ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น อังกฤษ เดนมาร์ก ในลักษณะของการสนับสนุนทุนศึกษาระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก การฝึกอบรมระยะสั้น/ระยะยาว การศึกษาดูงานในประเทศผู้ให้ รวมทั้งการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศให้เข้ามาทำงานร่วมกับหน่วยงานของไทย เช่น การก่อสร้างถนนสายมิตรภาพที่สหรัฐฯ โดยองค์การบริหารวิเทศกิจแห่งสหรัฐฯ (United States Operation Mission: USOM ปัจจุบันคือ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐฯ หรือ USAID) ได้สนับสนุนทั้งงบประมาณ เครื่องจักร/เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีขณะนั้นสำหรับการก่อสร้าง รวมทั้งส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาร่วมทำงานกับกรมทางหลวงของไทย โดยความร่วมมือในด้านวิชาการจะมีกรมวิเทศสหการ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศในปัจจุบัน) เป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือดังกล่าวกับต่างประเทศ ต่อมา แหล่งผู้ให้เดิมได้ลดการให้ความช่วยเหลือประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีรายได้ประชาชาติ และระดับการพัฒนาสูงขึ้น ขณะเดียวกันนโยบายต่างประเทศของไทยให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ไทยจึงได้ปรับบทบาทจาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้ให้” โดยเริ่มให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Soft Loan) และวิชาการ (Development Cooperation) แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่ปรากฏชื่ออยู่ใน List of Official Development Assistance (ODA) Recipients ของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ เช่น เกษตร สาธารณสุข การศึกษา ในลักษณะรัฐต่อรัฐ เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเหล่านั้นให้ดีขึ้นตามเป้าหมายและหลักเกณฑ์ ODA ของ OECD ซึ่งยังคงมีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวอยู่ และประเทศเป้าหมายหลักที่ให้ความช่วยเหลือคือ กัมพูชา ลาว และเมียนมา

นอกจากบทบาทการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประเทศไทย (โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) ยังเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนา กับประเทศผู้ให้เดิมอีกบทบาทหนึ่งด้วย โดยการร่วมสมทบงบประมาณกับผู้ให้เดิมประเทศใดประเทศหนึ่ง (Cost-sharing Basis) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำองค์ความรู้ หรือแนวปฏิบัติที่ดีไปถ่ายทอดให้กับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ (ประเทศที่ 3) ในรูปของโครงการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ผู้เชี่ยวชาญ วัสดุ อุปกรณ์ ความร่วมมือลักษณะดังกล่าวเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “ความร่วมมือไตรภาคี” (Triangular Development Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่ต่อยอด/เกื้อกูลความร่วมมือทวิภาคีของไทย และการดำเนินความร่วมมือสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ ODA ในกลุ่ม Grant Aid (เงินให้เปล่า และความร่วมมือทางวิชาการ) ตามที่ OECD กำหนดเช่นเดียวกับความร่วมมือทวิภาคี รวมทั้งสนับสนุนนโยบายด้านการต่างประเทศของไทยและคู่ร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) พ.ศ 2558-2573 ตามที่แต่ละประเทศถูกกำหนดตัวชี้วัดไว้ในแต่ละเป้าหมาย

ช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมหลายแหล่ง อาทิ แคนาดา ญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส UNFPA และอยู่ระหว่างการประสานความร่วมมือกับบางประเทศที่ลงนามข้อตกลงไว้แล้ว (Kick-off) อาทิ ฮังการี สหรัฐฯ

อย่างไรก็ดี มีการวิพากษ์ถึงความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากความร่วมมือไตรภาคีของไทย ดังนั้น เพื่อตอบข้อวิจารณ์ดังกล่าวจึงควรมีการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของความร่วมมือไตรภาคี ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือดังกล่าว โดยนำความร่วมมือไตรภาคีของไทยที่มีกับประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ ๆ อย่าง ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศสมาทำการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาว่าความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิมเป็นอย่างไรทั้งในแง่ของผลดี ผลเสีย และประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการทำความร่วมมือดังกล่าว

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบวิธีการทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับแหล่งผู้ให้เดิมที่สำคัญ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบความร่วมมือไตรภาคีที่มีมาตรฐาน

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมในเชิงนโยบาย (Policy) และปฏิบัติ (Implementation)

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา การศึกษาดังกล่าวมีขอบเขตเฉพาะความร่วมมือไตรภาคีของ ไทยกับญี่ปุ่น ไทยกับเยอรมัน และไทยกับฝรั่งเศส เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศนี้ยังมีความร่วมมือทวิภาคี/ ภูมิภาคกับไทยอยู่

1.3.2 วิธีการศึกษา จะศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ เอกสารทางวิชาการ รายงาน การศึกษาส่วนบุคคลของรุ่นที่ผ่าน ๆ มา และศึกษาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

1.3.3 ระเบียบวิธีการศึกษา ศึกษาในมิติเชิงคุณภาพโดยการศึกษา/สืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ จะเอื้อต่อการศึกษา อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (พ.ศ 2558-2573) นโยบายของรัฐบาลไทย/ รัฐบาลต่างประเทศ การทบทวนเอกสารทางวิชาการ เอกสารเผยแพร่ ผลการประชุมที่เกี่ยวข้อง และ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1.4 คำถามการศึกษา

“เหตุใดไทยในฐานะที่เป็นผู้ให้จึงทำความร่วมมือไตรภาคี และไทยจะได้ประโยชน์อะไรจาก ความร่วมมือดังกล่าว”

1.5 สมมุติฐานการศึกษา

1.5.1 การปรับบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศจาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้ให้” จึงนำสู่ นโยบายการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนากับต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศผู้ให้เดิม เพราะในความเป็นจริงแล้วการพัฒนาไม่มีจุดสิ้นสุดเช่นเดียวกับประเทศไทยที่ยังคงต้องการความรู้ ทักษะ ความชำนาญ จากต่างประเทศอีก และการเติมเต็มทรัพยากรสำหรับดำเนินความร่วมมือ เช่น งบประมาณ

1.5.2 กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้นานาชาติ (รวมทั้งประเทศไทย) ปรับรูปแบบ ความร่วมมือจากที่เคยให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา/ประเทศด้อยพัฒนาด้วยงบประมาณ ทั้งหมดของตัวเองเป็นความร่วมมือที่มีหุ้นส่วนมาร่วมมือด้วย (Partnership) เพื่อลดภาระด้าน งบประมาณ

1.5.3 ประโยชน์ของการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ไทยจะได้รับ จากความร่วมมือไตรภาคี ได้แก่

1) ทางตรง: แบ่งเบาภาระด้านงบประมาณ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น มีการแลกเปลี่ยน/ถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกัน

2) ทางอ้อม: การใช้ประโยชน์จากโลโก้/แบรนด์ของประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ ๆ ในการสร้างความรู้จักในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 ทราบถึงผลดี ผลเสีย และประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีกับประเทศผู้ให้เดิม

1.6.2 มีตัวแบบความร่วมมือไตรภาคีที่เหมาะสมมีมาตรฐานสำหรับใช้เป็นกรอบการทำงานร่วมกับแหล่งผู้ให้อื่น ๆ ที่มีการลงนามข้อตกลงไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้เริ่มกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน

1.6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมในเชิงนโยบาย และปฏิบัติ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

2.1.1 ความหมาย

ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ หรือ Official Development Assistance (ODA) (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2550) คือ ความช่วยเหลือที่มีให้แก่ประเทศต่าง ๆ ปรากฏในรายชื่อประเทศกำลังพัฒนาผู้รับความช่วยเหลือของ Development Assistance Committee (DAC), OECD และองค์กรพหุภาคีที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

- 1) ความช่วยเหลือแบบเงินให้เปล่า/ความร่วมมือทางวิชาการ (Grant and Technical Cooperation)
- 2) ความช่วยเหลือทางการเงิน หรือเงินกู้ผ่อนปรน (Financial Assistance and Soft Loan)
- 3) เงินบริจาค/เงินสนับสนุนแก่องค์กรพหุภาคี/องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Contribution to International Organizations)

2.1.2 หลักการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

ประภัสสร (2560) กล่าวว่า ในการประชุม HLM-GPEDC ครั้งที่ 2 ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ที่ประชุมได้มีการหารือกันถึงแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่จะสามารถสนับสนุนความพยายามของประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้ข้อสรุปว่า ความร่วมมือที่ดีควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) Ownership of Development Priorities by Partners Receiving Support ประเทศผู้รับจะต้องเป็นผู้กำหนดความต้องการในการพัฒนาประเทศ แสดงถึงความเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่ศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการออกแบบกิจกรรมดำเนินงาน และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพที่จำเป็นในการดำเนินงานของบุคลากร ผ่านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมโครงการต่อไปได้ง่ายหลังความร่วมมือในสุด

2) Focus on Result ประเทศผู้ให้จะต้องให้ความช่วยเหลือประเทศผู้รับโดยมุ่งหวังให้ประเทศผู้รับมีความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินการในการพัฒนาประเทศตามวาระแห่งชาติได้ ผ่านการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการติดตาม ประเมินผลด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อวัดประสิทธิผลของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

3) Inclusive Partnerships การบูรณาการความร่วมมือระหว่างแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ และประเทศผู้รับ เพื่อให้การดำเนินงานความร่วมมือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม ลดการใช้ทรัพยากรและสามารถนำไปขยายการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็น ลดต้นทุนในการดำเนินการ มีการจัดสรรความรับผิดชอบที่เหมาะสมและส่งเสริมการทำงานของกันและกัน

4) Transparency and Accountability ทั้งแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ และผู้รับจะต้องยึดมั่นในหลักการเดียวกันในเรื่องการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ในทุก ๆ เรื่องและทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนของประเทศผู้รับได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินงาน

โดยสรุปน่าจะกล่าวได้ว่า การดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักถึงความเป็นเจ้าของโครงการให้แก่ประเทศผู้รับ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ประเทศผู้รับเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นพร้อมกับภาคีคู่ร่วมมือ และส่งเสริมให้เป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีประเทศผู้ให้เป็นผู้ผลักดัน

2.1.3 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย (สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน), 2550)

มีเป้าหมายการให้ความช่วยเหลือเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีและการเสริมสร้างความไว้วางใจที่ประเทศต่าง ๆ มีต่อประเทศไทย

2) เพื่อให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนามีส่วนช่วยผลักดันให้มีการขยายตัวทางด้านการค้า/การลงทุนของไทยและประเทศคู่ร่วมมือเพิ่มมากขึ้น

3) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวิชาการของประเทศไทยและประเทศคู่ร่วมมือทั้งระดับทวิภาคี อนุภูมิภาค และภูมิภาค

2.1.4 พัฒนาการของความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

การดำเนินงาน ODA ของประเทศไทย รัฐบาลได้จัดตั้ง 2 หน่วยงาน เพื่อกำกับดูแลและบริหารงาน ODA ของประเทศไทยคือ (1) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารความร่วมมือทางวิชาการ และ (2) สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) มีบทบาทรับผิดชอบดูแลการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

สำหรับเงินบริจาค แต่ละหน่วยงานที่มีพันธกรณีที่ได้ผูกพันไว้กับองค์การระหว่างประเทศจะดำเนินการเอง

โดยในส่วนของการบริหารความร่วมมือทางวิชาการ ไทยเริ่มมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาต่างประเทศตั้งแต่ปี 2498 ในลักษณะ Third Country Training Program (ประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศเสนอขอความร่วมมือไทยให้ดำเนินการจัดการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงานในประเทศไทยให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ) โดยรัฐบาลไทยออกค่าใช้จ่ายบางส่วน (Partially Support) ต่อมา ได้ขยายความร่วมมือออกไปในรูปการให้บริการผู้เชี่ยวชาญ และวัสดุอุปกรณ์ ทั้งนี้ จุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ความร่วมมือทางวิชาการของไทยเป็นรูปธรรม และขยายการดำเนินงานเพิ่มขึ้นคือ ในช่วงปี 2534 (นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี) รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์ในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการเพิ่มขึ้นกว่า 200 ล้านบาท โดยสาขาการให้ความช่วยเหลือของไทยส่วนใหญ่จะเป็นสาขาที่ไทยมีศักยภาพ ได้แก่ เกษตร ศึกษา และสาธารณสุข และเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาสถาบัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินความร่วมมือในรูปแบบโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบเต็มรูปแบบ ซึ่งประเทศเป้าหมายหลักในการให้ความช่วยเหลือของไทยคือ กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เป้าหมายรองคือ ประเทศกำลังพัฒนาภูมิภาคอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับไทย ได้แก่ กลุ่มประเทศเอเชียใต้ ภูมิภาคแอฟริกา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้าง “มิตรที่ดี” ของไทยสำหรับการสร้างความมั่นคงทางการเมืองในเวทีระหว่างประเทศและโอกาสทางเศรษฐกิจของไทยในตลาดใหม่ ภาพรวมการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาของไทย

ประเทศ/กรอบความร่วมมือ	สาขา	กิจกรรม	หมายเหตุ
กัมพูชา ลาว และเมียนมา	เศรษฐกิจ เกษตร สาธารณสุข เศรษฐกิจพอเพียง และสังคม	- รูปโครงการ -ทุนศึกษา ฝึกอบรม -ผู้เชี่ยวชาญไทย - วัสดุอุปกรณ์ - อาสาสมัครไทย	ความร่วมมือกับ 3 ประเทศนี้มีการจัดทำแผนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไทย-กัมพูชา ไทย-ลาว และไทย-เมียนมา (3 ปี)
เวียดนาม	เศรษฐกิจพอเพียง สิ่งแวดล้อม และสาขาการศึกษา (การพัฒนาการสอนภาษาไทยของ	- ทุนศึกษา ฝึกอบรม - วัสดุอุปกรณ์ - อาสาสมัครไทย	เวียดนามมีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกับไทยจึงเป็นความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วน (cost-sharing basis) กล่าวคือ

ประเทศ/กรอบ ความร่วมมือ	สาขา	กิจกรรม	หมายเหตุ
	มหาวิทยาลัยในเวียดนาม 4 แห่ง)		ค่าใช้จ่ายของกิจกรรมที่เกิดขึ้น ในประเทศใด ประเทศนั้นจะ เป็นผู้รับผิดชอบ (local cost) ส่วนอีกประเทศจะรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ระหว่างประเทศ
GMS	Skill Development และ Human Trafficking	ฝึกอบรม/สัมมนา	
ACMECS	- Skill development - Industry & Energy - Trade & Investment - Transport - Tourism - Environment	- ทุนศึกษา ฝึกอบรม และสัมมนา	
เอเชียใต้	- สาธารณสุข - ศึกษา - เศรษฐกิจพอเพียง - สิ่งแวดล้อม	- ทุนศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน	
ภูมิภาคแอฟริกา	- เกษตร/ประมง - สาธารณสุข - เศรษฐกิจพอเพียง	- ทุนศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน	

2.1.5 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี

2.1.5.1 พัฒนาการของความร่วมมือไตรภาคี

ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากประเทศพัฒนาแล้ว (Donors) ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาในลักษณะผู้ให้-ผู้รับ (Donor-recipient) ที่ประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้ให้ และประเทศกำลังพัฒนาอย่างไทยเป็นผู้รับ (North-South Cooperation) ซึ่งไทยได้สะสมเก็บเกี่ยวองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีจากความร่วมมือดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นโดยลำดับ และได้นำไปขยายผลให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ

จึงกลายเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน (South-South cooperation) ซึ่งคือความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการที่ประเทศกำลังพัฒนา/ด้อยพัฒนาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันหลังจากที่ประเทศที่พัฒนาแล้วเริ่มให้ความช่วยเหลือน้อยลง และเริ่มมีเงื่อนไขผูกพันในการให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ซึ่งไทยได้เริ่มมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศตั้งแต่ปี 2498 ในสาขาที่ไทยมีศักยภาพดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม การให้ความร่วมมือในลักษณะนี้ของไทยยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่เต็มประสิทธิภาพที่สำคัญ ได้แก่ (1) งบประมาณสำหรับใช้ดำเนินงานที่ยังไม่มากพอเมื่อเทียบกับแผนการให้ความช่วยเหลือของไทย ซึ่งที่ผ่านมาจะได้รับการจัดสรรจากรัฐสภาปีละประมาณ 200-300 ล้านบาท (2) ระเบียบการใช้จ่ายเงินที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานมากนัก โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ภายใต้โครงการความร่วมมือ ประกอบกับการที่นานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วได้ปรับรูปแบบความร่วมมือจากที่เคยให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาด้วยงบประมาณทั้งหมดของตัวเองไปเป็นความร่วมมือที่มีประเทศอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาด้วย (Development Partnership) เพื่อสร้างอิมแพคของการให้ความช่วยเหลือให้เพิ่มในเชิงบวกมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศผู้รับบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เล็งเห็นถึงกระแสความกดดันจากต่างประเทศ และความสำคัญของการปรับเปลี่ยนรูปแบบความร่วมมือดังกล่าว รวมทั้งรัฐบาลเองก็มีนโยบาย (Foreign Policy) สนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับต่างประเทศ เพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ จึงได้เชิญชวนประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศที่มีศักยภาพเข้ามาเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี (Triangular Development Cooperation) โดยการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายกับแหล่งผู้ให้เดิม (Cost-sharing Basis) เพื่อจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้/แนวปฏิบัติที่ดีให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ มาตั้งแต่ปี 2537 กระทั่งปัจจุบัน

ประภัศร (2560) กล่าวว่า ความร่วมมือไตรภาคีถูกกล่าวถึงอย่างเป็นทางการครั้งแรกในการประชุม United Nations Conference on Technical Cooperation among Developing Countries ที่กรุงบัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา เมื่อปี 2521 ซึ่งได้มีการจัดทำ Buenos Aires Plan of Action for Promoting and Implementing Technical Cooperation among Developing Countries และมีการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องในการประชุมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศวาระต่าง ๆ ได้แก่ การประชุม High-level United Nations Conference on South-South Cooperation ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา เมื่อเดือนธันวาคม 2552 ที่เชิญให้ประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายให้การสนับสนุนความร่วมมือในแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) โดยการให้ความร่วมมือในแบบไตรภาคี การประชุม Fourth high-level Forum on

Aid Effectiveness ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ การประชุม First High-level Meeting of the Global Partnership for Effective Development Cooperation ที่ Mexico City ประเทศเม็กซิโก การประชุม Third International Conference on Financing for Development ที่กรุงแอดดิสอาบาบา ประเทศเอธิโอเปีย และการประชุม Second High-level Meeting of the Global Partnership for Effective Development Cooperation ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา และต่อมา ได้ถูกกำหนดไว้ใน 2030 Agenda และ Addis Ababa Action Plan ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ความร่วมมือแบบไตรภาคีได้รับการยอมรับในช่วงไม่กี่ปีมานี้ว่าเป็นกลไกที่ส่งเสริมให้ประเทศกำลังพัฒนาได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีของแต่ละฝ่ายเพื่อลดความยากจนและส่งเสริมการพัฒนาในประเทศกำลังพัฒนา ภายใต้การสนับสนุนของประเทศที่พัฒนาแล้วที่เป็นประเทศผู้ให้เดิม

โดยสรุปน่าจะกล่าวได้ว่า ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศแล้ว ซึ่งไม่ใช่เฉพาะในเวทีระดับโลกดังกล่าวก่อนหน้านี้ ปัจจุบันความร่วมมือไตรภาคีมักจะเป็นประเด็นหนึ่งที่จะถูกหยิบยกในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายโอกาส เช่น การเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ (นายกรัฐมนตรีของไทย) การหารือในเวทีต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ การประชุม Political Consultation ระหว่างไทยกับประเทศพัฒนาแล้ว เป็นต้น

2.1.5.2 ความหมายของความร่วมมือไตรภาคี

UNDP (2547) ให้ความหมายของความร่วมมือไตรภาคีว่า เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่ดีของแต่ละฝ่าย เพื่อยกระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศ โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือดังกล่าวประสบความสำเร็จ

Canadian International Development Agency (2550) เคยให้ความหมายว่า ความร่วมมือไตรภาคีไม่ได้หมายถึงเฉพาะความร่วมมือระหว่าง 3 ประเทศ แต่ยังครอบคลุมความร่วมมือระหว่างประเทศผู้ให้ (funding supporters) ที่เป็นสมาชิก OECD-DAC ประเทศผู้ให้ที่ไม่ใช่สมาชิก OECD-DAC และประเทศผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งรวมกันแล้วผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานความร่วมมืออาจมีมากกว่า 3 ฝ่ายก็ได้

โดยสรุปน่าจะกล่าวได้ว่า ความร่วมมือไตรภาคีคือ ความร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่ประเทศผู้ให้ (Traditional Donors หรือ Emerging Donors) หรือองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศรายใดรายหนึ่งเพียงรายเดียว (Individual Donor Country) หรือมากกว่าหนึ่งราย (Multilateral Donor) ร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย โดยการแบ่งปันองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติ

ที่ดีของแต่ละฝ่ายไปพัฒนาประเทศกำลังพัฒนา (ประเทศที่ 3) ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามบริบทของแต่ละประเทศ

2.1.5.3 วัตถุประสงค์หลักของการทำความร่วมมือไตรภาคี

- 1) ขยายบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ
- 2) การเกื้อกูลต่อยอดความร่วมมือทวิภาคีของไทย
- 3) ลดภาระด้านงบประมาณของความร่วมมือทวิภาคีของไทย
- 4) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้/ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างผู้ให้กับผู้รับ
- 5) ยึดโยงความสัมพันธ์กับประเทศผู้ให้เดิมที่ได้ลดหรือถอนความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยแล้ว เพื่อสนับสนุนความร่วมมือของไทยในมิติอื่น ๆ

2.1.5.4 ลักษณะ/รูปแบบของความร่วมมือไตรภาคี

- 1) เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศที่พัฒนาแล้ว (North Country: N) กับประเทศกำลังพัฒนา (South Country: S) ร่วมกันให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา/ประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ (South Countries: S) หรือ “N-S-S cooperation”
- 2) เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกันร่วมกันให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา หรือ “S-S-S Cooperation”
- 3) เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ (International Organization: IO) กับประเทศกำลังพัฒนา (South Country: S) ร่วมกันให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา/ประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ หรือ “IO-S-S Cooperation”
- 4) เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ (International Organization: IO)-ประเทศพัฒนาแล้ว (North Country: N)-ประเทศกำลังพัฒนา (South Country: S) ร่วมกันให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา/ประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ (South Countries: S) หรือ “IO-N-S-S Cooperation”

2.1.5.5 หลักการของความร่วมมือ

- 1) การมีส่วนร่วมของภาคีคู่ร่วมมือทุกฝ่ายตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการความร่วมมือกล่าวคือ ตั้งแต่การพัฒนา การวางแผน การดำเนินงานและการติดตามประเมินผล
- 2) การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบด้านงบประมาณ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้ (Cost-sharing Basis) มากกว่าผู้รับ โดยประเทศที่มีศักยภาพมากกว่าก็จะรับค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่มากกว่า

3) เป็นความร่วมมือที่ทุกภาคีคู่ร่วมมือจะร่วมกันดำเนินโครงการใดโครงการหนึ่ง/กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

4) กิจกรรมที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศที่ 3 ต้องไม่ซ้ำซ้อนกับกิจกรรมที่ให้ความร่วมมือในกรอบทวิภาคี แต่สามารถต่อยอด/ขยายผลได้

2.1.5.6 การดำเนินความร่วมมือแบบไตรภาคีของไทย

การดำเนินความร่วมมือไตรภาคีของไทยจะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานต่าง ๆ ให้สอดคล้อง/บูรณาการกัน เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 ซึ่งมีด้วยกัน 6 ด้าน คือ (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนาเมือง ภูมิภาคและเขตเศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ภารกิจของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินความร่วมมือไตรภาคีประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง หัวข้อที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐ และที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน โดย (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์การภาครัฐ และที่มิใช่ภาครัฐ

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ หัวข้อที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ข้อ 7 การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ และหัวข้อที่ 4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ข้อ 3 การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

2.1.5.7 ความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศ

ระยะเริ่มแรกไทยได้ร่วมมือกับญี่ปุ่นในการจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงานในประเทศที่ 3 ต่อมา ได้ร่วมมือกับประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศหลายแห่งเสริมสร้างขีดความสามารถสาขาต่าง ๆ ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ (ประเทศที่ 3) ดังนี้

ผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศ	สาขา	ประเทศผู้รับ	สถานะ
แคนาดา	สิ่งแวดล้อม	กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม	ยุติความร่วมมือแล้ว
ญี่ปุ่น	เกษตร สิ่งแวดล้อม ท่องเที่ยว	ภูมิภาคเอเชีย และแอฟริกา	- ยังคงมีความร่วมมือกับไทยอยู่ - ร่วมกันจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับกลุ่มประเทศเป้าหมายดังกล่าว
เยอรมัน	เกษตร เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาชนบท สาธารณสุข	สปป.ลาว เวียดนาม ติมอร์-เลสเต และมองโกเลีย	รัฐบาลเยอรมันประกาศลดความร่วมมือลงแล้ว
ฝรั่งเศส	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาธารณสุข	กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม	มีความร่วมมือกับฝรั่งเศส 2 หน่วยงาน คือ - สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย: ฝรั่งเศสขอยุติความร่วมมือแล้ว (ทุนศึกษา ระดับปริญญาเอกให้กับประเทศเป้าหมายดังกล่าว) - Agence Française de Développement (AFD) : เคยร่วมมือกัน 2 กิจกรรม และอยู่ระหว่างการร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนงานความร่วมมือ
ลักเซมเบิร์ก	สาธารณสุข TVET การพัฒนาชนบท	สปป.ลาว	- ลงนาม MOU เมื่อปี 2563 และร่วมกันจัดฝึกอบรมด้าน

ผู้ให้เดิม/องค์กร ระหว่างประเทศ	สาขา	ประเทศผู้รับ	สถานะ
			สาธารณสุขให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องของลาว 2 หลักสูตร - TVET และการพัฒนาชนบท ยังไม่ได้เริ่มกิจกรรม
สวีเดน	การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม เอเชียใต้	มีโครงการทุนศึกษาปริญญาเอก โครงการเดียว และอยู่ระหว่าง ดำเนินโครงการ
เกาหลีใต้	สิ่งแวดล้อม การพัฒนาชนบท สาธารณสุข	อาเซียน	- อยู่ระหว่างดำเนินความร่วมมือ - กิจกรรมฝึกอบรมสาขาละ 2-3 หลักสูตรต่อปี
UNFPA	การพัฒนาบริการ ด้านสาธารณสุข	ภูฏาน และลาว	อยู่ระหว่างการเตรียมการจัด ฝึกอบรมนานาชาติ (ออนไลน์) ด้านสุขภาพมารดา
Colombo Plan	เศรษฐกิจพอเพียง	กลุ่มประเทศ เอเชียใต้	- อยู่ระหว่างดำเนินความร่วมมือ - กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการ ฝึกอบรม 2-3 หลักสูตรต่อปี
สหรัฐฯ อังการี ออสเตรเลีย	สาธารณสุข การค้า/ การลงทุน สิ่งแวดล้อม สาขาด้านสังคมต่าง ๆ	ภูมิภาคเอเชีย (to be identified)	อยู่ระหว่างการเจรจาเชิญชวน/ จัดทำแผนความร่วมมือ

ทั้งนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอข้อมูลภาพรวม/การวิเคราะห์เปรียบเทียบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศสในบทที่ 3 เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศนี้ ยังมีความร่วมมือในกรอบทวิภาคี และภูมิภาคกับไทยอยู่ ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวรัฐบาลไทย โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะอำนวยความสะดวกพิเศษต่าง ๆ ให้กับโครงการความร่วมมือตามที่กำหนดในความตกลงกับทั้ง 3 ประเทศ อาทิ การอำนวยความสะดวกในการเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ/เจ้าหน้าที่ต่างประเทศพร้อมผู้ติดตาม (สนับสนุนการตรวจลงตราประเภท Non-immigrant รหัส F การจัดทำ Multiple Re-entry Visa การขยายระยะเวลาพำนักในราชอาณาจักรไทยฯ) การยกเว้นภาษีการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ภายใต้โครงการ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (UN SDGs, 2558)

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (เป้าหมาย 17) : สร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในโลกยุคปัจจุบันมีการเชื่อมต่อกันมากขึ้นกว่าเดิมการพัฒนาในการเข้าถึงเทคโนโลยีและความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการแบ่งปันความคิดและสนับสนุนนวัตกรรม การประสานงานด้านนโยบายจะช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถจัดการหนี้ได้ เช่นเดียวกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ประสบผลในการเติบโตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายนี้มุ่งมั่นที่จะเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา (North-South) และความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South-South) โดยการสนับสนุนแผนระดับชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มอัตราการส่งออก ซึ่งนี่คือส่วนประกอบทั้งหมดที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในหลักเกณฑ์สากลและระบบการค้าที่เสมอภาค ซึ่งเป็นสิ่งที่ยุติธรรม เปิดกว้างและเป็นประโยชน์

เป้าหมาย : เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายย่อยสำหรับการบรรลุไว้ ดังนี้

การเงิน

17.1 เสริมความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศรวมถึงผ่านทางการสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่น ๆ ของรัฐ

17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยสนับสนุนให้ผู้ให้ ODA พิจารณาตั้งเป้าหมายที่จะให้มีสัดส่วน ODA/GNI ถึงอย่างน้อยร้อยละ 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา

17.4 ช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้ นโยบายที่ประสานงานกันที่มุ่งส่งเสริมการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจนและมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดการประสบปัญหาหนี้

17.5 ใช้และดำเนินการให้เกิดผลตามระบอบการส่งเสริมการลงทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

เทคโนโลยี

17.6 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้ (North-South) ใต้-ใต้ (South-South) และไตรภาคี (Triangular Development Cooperation) และการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน โดยรวมถึงผ่านการพัฒนาการประสานงานระหว่างกลไกที่มีอยู่เดิมเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของสหประชาชาติ และผ่านทางกลไกอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีของโลก

17.7 ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนาภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกแก่ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน

17.8 ให้ธนาคารเทคโนโลยี และกลไกการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทำงานได้อย่างเต็มที่ภายในปี 2560 และเพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนที่สำคัญ

การเสริมสร้างขีดความสามารถ

17.9 เพิ่มพูนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพ และมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านทางความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี

การค้า

17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มิกติกา เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาคภายใต้องค์การการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา

17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี 2563

17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษีและปลอดการจำกัดปริมาณในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก โดยรวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจะมีความโปร่งใสและเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด

ความสอดคล้องเชิงนโยบายและเชิงสถาบัน

17.13 เพิ่มพูนเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคของโลก โดยรวมถึงผ่านทางการประสานงานนโยบายและความสอดคล้องเชิงนโยบาย

17.14 ยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

17.15 เคารพพื้นที่ทางนโยบายและความเป็นผู้นำของแต่ละประเทศที่จะสร้างและดำเนินงานตามนโยบายเพื่อการขจัดความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

หุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลาย

17.16 ยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา

17.17 สนับสนุนการส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน

ข้อมูล การติดตาม และการตรวจสอบได้

17.18 ยกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ จำแนกตามรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความพิการ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศภายในปี 2563

17.19 ต่อยอดจากข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้วในการพัฒนาการตรวจวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถด้านสถิติในประเทศกำลังพัฒนาภายในปี 2573

โดยสรุปน่าจะกล่าวได้ว่า การที่สหประชาชาติได้กำหนดให้ใช้ SDGs เป็นวิสัยทัศน์ของโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปี 2558-2573) นั้น ทำให้เกิดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น SDGs ไม่เพียงกำหนดขอบเขตสำหรับการตั้งเป้าหมายและติดตามความคืบหน้าของการบรรลุผลกระทบเหล่านั้น แต่ยังช่วยให้แต่ละประเทศตั้งเป้าของตนเองเพื่อบรรลุผลกระทบเชิงบวกที่เป็นรูปธรรมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังอย่างแท้จริง ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ใช้ SDGs เป็นกรอบในการวัดผลกระทบของการดำเนินงานของตนเองในแต่ละเป้าหมาย ซึ่งความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีมีบริบทที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนปี 2558-2573 ดังนี้

ความสอดคล้องเชิงนโยบายและเชิงสถาบัน

ข้อ 17.14 ยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เทคโนโลยี

ข้อ 17.6 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้ (North-South) ใต้-ใต้ (South-South) และไตรภาคี (Triangular Development Cooperation) และการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน โดยรวมถึงผ่านการพัฒนาการประสานงานระหว่างกลไกที่มีอยู่เดิมเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของสหประชาชาติ และผ่านทางกลไกอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีของโลก

การเสริมสร้างขีดความสามารถ

ข้อ 17.9 เพิ่มพูนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพ และมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านทางความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี

2.2.2 ความร่วมมือไตรภาคีของต่างประเทศ (ไม่มีประเทศไทยร่วมเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ) โดยจากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีความร่วมมือดังกล่าวอยู่เช่นกัน ได้แก่

2.2.2.1 โครงการด้านการบังคับใช้กฎหมาย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสหรัฐฯ โดย International Narcotics and Law Enforcement (INL) ที่ให้การสนับสนุนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน ติมอร์เลสเต ไทย จีน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง เขตบริหารพิเศษมาเก๊า เมียนมา และมองโกเลีย เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการบังคับใช้กฎหมายให้แก่บุคลากรของประเทศดังกล่าวที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม โดยเน้นเรื่องข้อกำหนดของกฎหมายผ่านการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการบังคับใช้กฎหมาย การก่อการร้ายข้ามชาติ อาชญากรรมทางการเงิน ฯลฯ (เน้นเทคนิคและการบริหารจัดการ) ซึ่งมีสถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย (International Law Enforcement Academy: ILEA) สำนักงานภูมิภาคเอเชีย (กรุงเทพฯ) เป็นผู้บริหารจัดการ ฝึกอบรมดังกล่าว (หลักสูตรประจำปี) นอกจากนั้น รัฐบาลสหรัฐฯ ยังร่วมมือกับประเทศอื่น (Cost-sharing Basis) เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา โดยร่วมกันสนับสนุนงบประมาณให้กับ ILEA เพื่อจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศใดประเทศหนึ่งในเอเชีย [รายชื่อประเทศข้างต้น ยกเว้น เมียนมา และจีน (รวม 2 เขตบริหารพิเศษของจีน)] ในลักษณะ third-parties program ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของความร่วมมือไตรภาคี (สหรัฐฯ-ออสเตรเลีย-ประเทศที่ 3 และสหรัฐฯ-แคนาดา-ประเทศที่ 3 ตามลำดับ) โดยในปัจจุบันยังคงมีความร่วมมือลักษณะนี้อยู่

2.2.2.2 ความร่วมมือของกระทรวงความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development: BMZ) กระทรวงการต่างประเทศของติมอร์ เลสเต และสถาบันการศึกษาของ

อินโดนีเซีย (เยอรมัน-ติมอร์ เลสเต-อินโดนีเซีย) ภายใต้โครงการ Trilateral Cooperation with Indonesia (TriCo) (<https://www.giz.de/en/worldwide/23959.html>: 2556)

ความร่วมมือดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างติมอร์ เลสเต กับอินโดนีเซียด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ธรรมาภิบาล และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ระยะเวลาดำเนินงานระหว่างปี 2551-2557 โดยงบประมาณกำหนดให้ใช้เพื่อ (1) ส่งเสริมมาตรการการพัฒนาที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกัน (2) สนับสนุนโครงการตามศักยภาพ/ความพร้อมด้านทรัพยากรของแต่ละฝ่าย (3) สนับสนุนโครงการความร่วมมือในกรอบทวิภาคีของติมอร์ เลสเต และอินโดนีเซีย ผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมืออย่างกว้างขวางกับมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 แห่งในอินโดนีเซีย และมีการมอบทุนศึกษาทั้งหมด 52 ทุนให้แก่เจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมของติมอร์ เลสเต ด้านเกษตรและประมง การศึกษา การท่องเที่ยว การพาณิชย์ อุตสาหกรรม และเศรษฐศาสตร์

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือไตรภาคีที่ไม่ใช่ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาด้วย เช่น โครงการลาดตระเวนทางทะเลร่วมกัน (Maritime Security) ของมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เพื่อรับมือกับภัยคุกคาม/อาชญากรรมในเส้นทางเดินเรือที่สำคัญในน่านน้ำพรมแดนร่วม 3 ประเทศ (pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน, 2559)

จากความร่วมมือข้างต้น (ข้อ 2.2.2.1 และ 2.2.2.2) น่าจะกล่าวได้ว่า มีผลการดำเนินงานค่อนข้างประสบผลสำเร็จ แต่นั่นอาจเป็นเพราะกิจกรรมเป็นการฝึกอบรม และการมอบทุนการศึกษา ซึ่งการดำเนินงานไม่ซับซ้อนมากนักเมื่อเทียบกับการดำเนินกิจกรรมในรูปโครงการ (On-site Activities ที่ครบวงจร ได้แก่ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นคู่ขนานกับการสนับสนุน Capacity Building รูปแบบต่าง ๆ อาสาสมัคร) กรณีของ ILEA ได้ดำเนินงานมากกว่า 20 ปี จึงมีความเชี่ยวชาญจนได้รับรางวัล “Excellence in Training Award” ประจำปี 2559 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งมี ดร. วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้มอบรางวัล ดังนั้น ไทยสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้จาก ILEA เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ หลักสูตรฝึกอบรมที่มีจำนวนมากในแต่ละปี

2.2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-สหรัฐฯ: กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือเมียนมาด้านสาธารณสุขบริเวณ 4 คู่มือชายแดนไทย-เมียนมา (ประภัสสร ธนุสิงห์, 2560) ในโครงการควบคุมและป้องกันมาลาเรียตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา สำคัญของโครงการฯ ดังนี้

1) ความเป็นมา : โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กับ U.S Agency for International Development (USAID) โดยได้ลงนาม Mutual Declaration เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2556

2) ระยะเวลา : 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2556-30 พฤษภาคม 2558

3) วัตถุประสงค์ : เพื่อปรับปรุงระบบการให้บริการสาธารณสุขของเมียนมาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียที่ผ่านทางชายแดนไทย-เมียนมา และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรียระหว่างชายแดน 4 คู่มือเมือง คือ (1) ท่าซี้เหล็ก-แม่สาย (2) เมียวดี-ตาก (3) ทวาย-กาญจนบุรี และ (4) เกาะสอง-ระนอง

4) งบประมาณ : USAID สนับสนุนงบประมาณ 680,000 เหรียญสหรัฐ โดยให้ผ่านกรมควบคุมโรคของไทย 340,000 เหรียญสหรัฐ สำหรับการดำเนินงานในฝั่งไทย และอีก 340,000 เหรียญสหรัฐ ให้แก่ University Research Co., LLC (URC) เพื่อดำเนินการในฝั่งเมียนมา โดยเป็นส่วนของความร่วมมือระหว่างประเทศสนับสนุน 5.8 ล้านบาท

5) หน่วยงานดำเนินโครงการฯ ฝ่ายไทย : กรมควบคุมโรค

6) กิจกรรมภายใต้โครงการฯ :

- การจัดตั้งระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและแจ้งเตือนสถานการณ์ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศที่เป็นระบบ

- การจัดฝึกอบรมด้านกฏวิทยา และการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรีย 2 หลักสูตร คือ Refreshment Course on Malaria Prevention and Control และหลักสูตร Proficiency Testing for Malaria Microscopy

- การจัดตั้ง Malaria Screening Point ที่โรงพยาบาลของฝั่งเมียนมา เพื่อคัดกรองผู้ป่วย ทำการรักษาเบื้องต้น และส่งต่อไปยังโรงพยาบาลในกรณีมีอาการหนัก พร้อมสนับสนุนกล้องจุลทรรศน์ จำนวน 4 เครื่อง

- จัดหน่วยปฏิบัติงานเคลื่อนที่ Mobile Unit เพื่อติดตามผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ยา/เวชภัณฑ์ มุ้งกันยุง และคอมพิวเตอร์

7) ผลดำเนินงาน : กรมความร่วมมือระหว่างประเทศดำเนินกิจกรรมข้างต้นได้ครบถ้วน โดยใช้งบประมาณของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งหมด

โดยที่การดำเนินโครงการดังกล่าว คุณประภัสสรฯ พบว่า การดำเนินความร่วมมือดังกล่าวมีข้อบกพร่องและผิดพลาดหลายประการ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินโครงการฯ ไม่ประสบผลตามที่คาดหวัง เนื่องจากไม่มีการกำหนดกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดการประสานการดำเนินงาน และไม่มีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมใด ๆ ตามที่ควรจะเป็นภายใต้หลักการไตรภาคี

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การดำเนินโครงการควบคุมและป้องกันมาลาเรียตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา 4 คู่มือเมืองดังกล่าว “ไม่ใช่” ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี ซึ่งมีหลักการที่สำคัญหนึ่งกำหนดไว้ว่า “ทุกภาคีคู่ร่วมมือจะดำเนินโครงการใดโครงการหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกัน” พิจารณาได้จากกรณีที่ USAID มอบงบประมาณให้กับกรมควบคุมโรคของไทย

(340,000 เหรียญสหรัฐ) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมฝั่งไทย ซึ่งถือเป็นความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทย (กรมควบคุมโรค) กับสหรัฐฯ (USAID) ขณะเดียวกัน USAID ก็มอบงบประมาณอีก 340,000 เหรียญสหรัฐ ให้แก่ URC เพื่อดำเนินกิจกรรมฝั่งเมียนมา ซึ่งเข้าข่ายความร่วมมือทวิภาคีที่สหรัฐฯ ให้แก่เมียนมา เพราะไม่มีงบประมาณของไทยร่วมสนับสนุน ขณะที่ไทยก็ใช้งบประมาณของตัวเอง (5.8 ล้านบาท) สนับสนุนกิจกรรมให้แก่เมียนมา โดยไม่มีงบประมาณของ USAID ร่วมสนับสนุนด้วยเช่นกัน เท่ากับต่างฝ่ายต่างทำ จึงไม่เข้าข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี

ความร่วมมือไตรภาคีโครงการควบคุมและป้องกันมาลาเรียตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา 4 คู่มืองดังกล่าวแม้จะมีปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ฝ่ายไทย (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) จะต้องสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับ USAID เกี่ยวกับหลักการ/วิธีการทำความร่วมมือไตรภาคีก่อน อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีศักยภาพที่ไทยควรร่วมมือด้วยในมิติด้านการพัฒนา เพราะภูมิภาคเอเชียเป็นหนึ่งในเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่สำคัญของสหรัฐฯ ซึ่งมี USAID เป็นตัวขับเคลื่อน (USAID's Regional Program) ในสาขาต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งไทยและภูมิภาคจะได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งในกรอบภูมิภาค และกรอบไตรภาคี ได้แก่

1) Regional Integration :

- (1) การค้า เพื่อเชื่อมโยง APEC และอาเซียน
- (2) การศึกษา เช่น STEM Education Program อาจเป็น STEM Education for Southeast Asia หรือ STEM Education for ASEAN
- (3) เกษตร เช่น Food Security หรือ Food Safety เพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีที่เหมาะสมระหว่างกัน รวมทั้งการเกษตรเพื่อส่งเสริม SMEs

2) Health : อนามัยแม่และเด็ก การป้องกันมาลาเรียชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน โรคติดต่ออุบัติใหม่ โรคติดต่ออุบัติใหม่อุบัติซ้ำที่เน้นการวิจัย/การพัฒนาและผลิตวัคซีน โดยการใช้ประโยชน์จาก Center for Disease Control and Prevention (CDC) ที่สหรัฐฯ ได้สนับสนุนการจัดตั้งที่กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3) Science, Technology and Innovation : สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ/ภาคการศึกษา/ภาคเอกชนของไทยกับสหรัฐฯ ในการทำวิจัย (joint research) และการส่งเสริมนวัตกรรมที่จะส่งเสริมการต่อยอดภาคธุรกิจ (ปัญญาประดิษฐ์) ของไทยในอนาคต

4) Environment : สนับสนุนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การลดก๊าซเรือนกระจก พลังงานสะอาด

5) Governance & Vulnerable Populations : สนับสนุนการสร้างสันติสุขชายแดนไทย-เมียนมา การส่งเสริมความเป็นอยู่ของเด็ก/ผู้ด้อยโอกาส

2.2.4 การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนในภูมิภาคเอเชีย (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน) เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องหรือส่งเสริมแผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ปี ค.ศ. 2019-2023 (ชิดชนก มาลัยวงศ์, 2562) เป็นการศึกษาถึงภาพรวมการดำเนินงานให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) และศึกษาเชิงเปรียบเทียบนโยบายและยุทธศาสตร์ความร่วมมือของญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และจีน ในฐานะแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและมีความร่วมมือไตรภาคีกับไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วนไตรภาคีกับทั้งสามแหล่งผู้ให้ดังกล่าวในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศสมาชิก ACMECS ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ของแผนแม่บท ACMECS รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งในการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีดังกล่าวในกรอบการดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และจากการศึกษา

คุณชิดชนกฯ พบว่า การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนในภูมิภาคเอเชีย (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน) เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องหรือส่งเสริมแผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ปี ค.ศ. 2019-2023 มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ และข้อเสนอความร่วมมือไตรภาคีกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ดังนี้

1) เป้าหมาย (ภาพรวม) : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ภายใต้แผนแม่บท ACMECS ระยะ 5 ปี (2562-2566)

2) วัตถุประสงค์ (ภาพรวม) : การพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้ที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือกับไทย เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพหน่วยงานภาครัฐหรือที่เกี่ยวข้องของประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาหรือผลักดันให้เกิดการปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงในสาขาความร่วมมือที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายเสาหลักที่ 3 คือ การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS) ภายใต้แผนแม่บท ACMECS

3) ควรทำความร่วมมือไตรภาคีกับกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ในลักษณะของการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่ 3 (ในประเทศไทย และ/หรือการส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปจัดการฝึกอบรมในประเทศที่ 3) ในสาขาต่าง ๆ คือ

3.1) ญี่ปุ่น : 5 สาขา คือ (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) บริการทางการแพทย์อัจฉริยะ (3) การศึกษาอัจฉริยะ (4) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (5) การลดภัยพิบัติ

3.2) สาธารณรัฐเกาหลี : 4 สาขา (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การท่องเที่ยวอัจฉริยะและยั่งยืน (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ และ (4) ประเด็นข้ามสาขา น้ำ-อาหาร-พลังงาน-สิ่งแวดล้อม

3.3) จีน : 5 สาขา (1) วิสาหกิจอัจฉริยะ (2) การศึกษาอัจฉริยะ (3) การจัดการทรัพยากรน้ำ (4) พลังงานทดแทน และ (5) การท่องเที่ยว

อย่างไรก็ดี จากผลการศึกษาข้างต้นของคุนชิตชนกฯ จะเห็นว่า (1) ความร่วมมือไตรภาคีของไทยในกรอบ ACMECS กับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีนมีสาขาความร่วมมือที่คล้ายกันทั้ง 3 ประเทศ ในขณะที่เป้าหมายการพัฒนาก็เป็นกลุ่มประเทศเดียวกัน (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ดังนั้น อาจต้องพิจารณาในเชิงปฏิบัติด้วยว่า จะลดข้อปัญหาเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนของโครงการ/กิจกรรมในแต่ละประเทศอย่างไร เพื่อให้ความร่วมมือดังกล่าวในกรอบ ACMECS กับ 3 ประเทศมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (2) ในส่วนความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับญี่ปุ่นในกรอบ ACMECS ซึ่งญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ข้าพเจ้าค้นหาข้อมูลความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับญี่ปุ่นมาศึกษาโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการทำความร่วมมือไตรภาคีเช่นกัน นอกเหนือจากความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมัน และไตรภาคีไทย-ฝรั่งเศส ดังปรากฏในผลการศึกษารายบุคคล (IS) ของข้าพเจ้า และเห็นว่า ความร่วมมือกับญี่ปุ่นนอกเหนือจาก 5 สาขาที่คุนชิตชนกฯ ได้นำเสนอในข้อ 3.1 แล้ว อาจพิจารณาความร่วมมือที่สนับสนุนนโยบายรัฐบาลอย่าง BCG¹ ด้วย เพราะญี่ปุ่นมีศักยภาพด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และที่ผ่านมาก็ใช้ไทยเป็นฐานการผลิตสินค้า/บริการเชิงเศรษฐกิจอยู่แล้ว

¹ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3 สรุปกรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ/วิธีการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่นกับวิธีการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมัน และวิธีการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-ฝรั่งเศสในมิติของการบริหารจัดการโครงการเพื่อนำผลการศึกษาแต่ละแหล่งมาเป็นข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการทำความร่วมมือไตรภาคีในเชิงนโยบาย และปฏิบัติ

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ผู้เขียนทำการศึกษาเพื่อที่จะตอบคำถามว่า“เหตุใดไทยในฐานะที่เป็นผู้ให้จึงทำความร่วมมือไตรภาคี และไทยจะได้ประโยชน์อะไรจากความร่วมมือดังกล่าว” โดยศึกษาการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส เพื่อหารูปแบบ/วิธีการทำความร่วมมือแบบไตรภาคีที่เหมาะสมกับบริบทของทุกแหล่งผู้ให้เดิม

3.1 ภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ (ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส) โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.1.1 ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น

3.1.1.1 ความเป็นมา : ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีกับญี่ปุ่น ซึ่งมี Japanese International Cooperation Agency (JICA) หรือ“องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลญี่ปุ่น ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาประเทศอย่างเป็นทางการในนามของรัฐบาลญี่ปุ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม รวมถึงส่งเสริมการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ และเป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือหลักกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ จุดเริ่มต้นของความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับญี่ปุ่นเกิดขึ้นจากการที่กระทรวงการต่างประเทศของไทยและญี่ปุ่นได้ร่วมกันลงนามกรอบความร่วมมือแบบหุ้นส่วนไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Partnership Programme: JTPP) เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2537 และ JTPP2 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2546 เพื่อร่วมกันนำองค์ความรู้ และประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่ดีของทั้ง 2 ประเทศ ไปถ่ายทอดให้กับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้านของไทย และกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อส่งเสริมการรวมตัวกันในประชาคมอาเซียน กิจกรรมหลักประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่ 3 (Third Country Training Programme: TCTP) ในประเทศไทย ในสาขาต่าง ๆ อาทิ การผลิตอุตสาหกรรม การพัฒนาผู้พิการ และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมอาเซียน-BIMSTEC และร่วมกันให้ความช่วยเหลือเมียนมาในสาขาการส่งเสริมการท่องเที่ยว (เมืองพุกาม) การป้องกันโรคปศุสัตว์ (พื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา) การป้องกันและบริหารจัดการภัยพิบัติภัย (อุทกภัย) และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลา Silonia Silondia ของเมียนมา และกุ้งทะเล)

เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับ JICA ได้ร่วมลงนาม JTPP3 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรวมตัวของประชาคมอาเซียน แนวคิดอินโด-แปซิฟิก ความร่วมมือแม่โขง-ญี่ปุ่นตามกรอบยุทธศาสตร์โตเกียว 2561 และแผนแม่บทความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) 2562-2566 รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติ กิจกรรมหลักประกอบด้วย การร่วมกันจัดหลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินโครงการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญ การทำวิจัย และการสนับสนุนด้านการเงินให้แก่ประเทศที่ 3 เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยทั้งสองฝ่าย (ไทยและญี่ปุ่น) จะร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบนหลักความเท่าเทียมกัน (50:50)

3.1.1.2 งบประมาณดำเนินงาน : JICA/ประเทศไทย เป็นผู้บริหารจัดการ

3.1.1.3 กิจกรรม : ที่ผ่านมา ไทยและญี่ปุ่นจะร่วมมือกันสนับสนุนการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่ 3 (Third Country Training Programme: TCTP) ในประเทศไทย (ไม่เกิน 4 สัปดาห์) และการส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงานในประเทศที่ 3 (Third Country Expert Programme: TCEP)

3.1.1.4 ประเทศเป้าหมายเพื่อการพัฒนา : แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดหลักสูตร TCTP ให้กับประเทศเพื่อนบ้านของไทย และกลุ่มประเทศอาเซียน และรูปแบบโครงการที่ให้การสนับสนุนภูมิภาคเอเชีย และแอฟริกา

3.1.1.5 กลไกการขับเคลื่อนโครงการ : ประกอบด้วยหน่วยงานหลักของทั้ง 2 ฝ่าย ร่วมกันจัดตั้งกลไก/กระบวนการทำงาน โดยฝ่ายไทย คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และฝ่ายญี่ปุ่น คือ JICA

3.1.1.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) การวางแผน (Planning) โดยในแต่ละปี (ประมาณเดือนพฤษภาคม) จะมีการประชุมประจำปีความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น ซึ่งฝ่ายญี่ปุ่นประกอบด้วยสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย และ JICA/ประเทศไทย ฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยทั้ง 2 ฝ่าย จะร่วมกันกำหนดทิศทาง และสาขาความร่วมมือในแต่ละกรอบความร่วมมือ (ทวิภาคี และ ไตรภาคี) จากนั้น JICA จะส่ง Note Verbale ไปให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศทราบแผนการสนับสนุนโครงการ/กิจกรรม รวมทั้งงบประมาณอันเป็นผลจากการประชุมข้างต้น และหลังการประชุมประจำปี JICA หรือกรมความร่วมมือระหว่างประเทศสามารถเสนอโครงการ/กิจกรรมเพิ่มเติมได้อีก

2) การดำเนินกิจกรรม (Implementation) JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะร่วมกันจัดส่งคณะสำรวจข้อเท็จจริง (Joint Mission) ไปพบหารือกับประเทศ

เป้าหมาย เพื่อศึกษาความต้องการ/สาขาที่จะร่วมกันให้ความช่วยเหลือ และนำข้อมูลที่ได้รับมาร่วมกันจัดทำข้อตกลงโครงการ (Record of Discussion: R/D) แผนงานรายละเอียดกิจกรรมคัดเลือกหน่วยงานไทยที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม และเริ่มดำเนินกิจกรรมที่กำหนดไว้

3) การติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เมื่อสิ้นสุดการจัดฝึกอบรม (TCTP) ในแต่ละหลักสูตร หน่วยงานผู้จัดหลักสูตร (หน่วยงานไทย) จะส่งรายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ JICA และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นข้อมูล จากนั้นกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ JICA จะร่วมกันจัดส่ง Joint Follow-up/Evaluation Mission (Cost-sharing Basis) ไปประเมินผลที่ประเทศเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไป

3.1.1.7 กลไกการทำงาน : ทั้ง 2 ฝ่ายจะร่วมกันจัดตั้งคณะทำงาน/คณะกรรมการในแต่ละโครงการ เพื่อเป็นกลไกการทำงานทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ ได้แก่

1) คณะทำงานรายโครงการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ JICA หน่วยงานไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับ (Project Implementer)

2) คณะกรรมการกำกับโครงการ (Project Steering Committee: PSC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ JICA สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย หน่วยงานไทย (Project Implementer) สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศผู้รับ ผู้ประเมินผลโครงการ (ฝ่ายติดตามผลการดำเนินโครงการของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับ JICA)

นอกจากนั้น ยังมีกลไกการประชุมกลางปี (Mid-term Review Meeting) เพื่อพิจารณาผลดำเนินงานช่วงครึ่งแรกของการดำเนินงานในแต่ละปี (6 เดือน/ครั้ง) และพิจารณาปัญหาอุปสรรค ตลอดจนวิธี/แนวทางการแก้ไข และการประชุม PSC เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (นำผล Mid-term Review มาพิจารณาด้วย) ประเมินการให้ความช่วยเหลือในปีต่อไป ซึ่งอาจเป็นการขยายเวลาโครงการ หรือการดำเนินโครงการใหม่

3.1.1.8 ผลการดำเนินงาน: ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-ประเทศที่ 3 ช่วงปี 2558-2562 (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, 2564) มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การจัดฝึกอบรมหลักสูตร TCTP : ปีละ 7-9 หลักสูตร ๆ ละ 20-25 รุ่น มีผู้ได้รับทุนรวม 365 คน

2) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-เมียนมา : กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการจัดหลักสูตรฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่มีความต้องการของเมียนมา ได้แก่ หลักสูตร Tourism Promotion (4 หลักสูตร ผู้เข้าร่วม 38 คน) หลักสูตร Food and Mouth Disease (3 หลักสูตร

ผู้เข้าร่วม 15 คน) หลักสูตร Disaster Prevention and Management หลักสูตร Water Resource Management (3 หลักสูตรผู้เข้าร่วม 15 คน) หลักสูตร Aquaculture (5 หลักสูตร ผู้เข้าร่วม 64 คน)

3) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-ปาเลสไตน์ : กิจกรรมเป็นการจัดฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นการต้องการของปาเลสไตน์ ได้แก่ หลักสูตร Regulation and Standardization (ผู้เข้าร่วม 10 คน) หลักสูตรทางด้าน Hospitality (ผู้เข้าร่วม 10 คน) และหลักสูตร Tourism Marketing (ผู้เข้าร่วม 18 คน)

4) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น-แอฟริกา : เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการเพิ่มผลผลิตข้าวให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิก Coalition for African Rice Development (CARD) 7 หลักสูตร มีผู้เข้าร่วมรวม 152 คน

3.1.2 ความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมัน

3.1.2.1 ความเป็นมา : ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับเยอรมัน ซึ่งมี Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ) หรือ “องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน” ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐบาลเยอรมันที่ดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ/การจ้างงาน ธรรมาภิบาล/ประชาธิปไตย การฟื้นฟูด้านต่าง ๆ การสร้างสันติภาพและลดปัญหาความขัดแย้ง ความปลอดภัยด้านอาหาร สาธารณสุข การศึกษาขั้นพื้นฐาน การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากร และการปกป้องสภาพภูมิอากาศ และเป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือหลักกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยที่เยอรมันได้สนับสนุนความร่วมมือทางวิชาการแบบทวิภาคีกับไทยมากกว่า 6 ทศวรรษ และเมื่อปี 2551 ทั้ง 2 ฝ่ายได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมันเพื่อร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ด้านการพัฒนา และองค์ความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศที่ 3 ได้แก่ ลาว เวียดนาม ติมอร์-เลสเต ด้วยการสนับสนุนโครงการขนาดเล็กในสาขาการศึกษา การพัฒนาชนบท และสาธารณสุข และได้ขยายความร่วมมือไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โดยมีกระทรวงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMZ) เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงาน/กิจกรรมร่วมกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเยอรมันได้ประกาศลดการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลงอย่างเป็นทางการแล้ว คงเหลือเฉพาะความร่วมมือในกรอบภูมิภาคเท่านั้น (Regional Program) ซึ่งหากโครงการในกรอบภูมิภาคสิ้นสุดลงก็จะไม่มีการสนับสนุนเพิ่มอีก

3.1.2.2 งบประมาณดำเนินงาน : รัฐบาลเยอรมันโดย BMZ จะมอบให้ GIZ เป็นผู้จัดการจัดการทั้งหมด โดย BMZ จะเป็นผู้กำกับเชิงนโยบายการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนงานที่ BMZ อนุมัติ

3.1.2.3 กิจกรรม : ประกอบด้วย การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่ 3 ที่เน้นรูปแบบการเสริมสร้างขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เป็น On the Job Training ตามที่ประเทศผู้รับต้องการ และการส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงานในประเทศที่ 3 ในลักษณะการให้คำปรึกษาการเป็นพี่เลี้ยงดำเนินกิจกรรม

3.1.2.4 ประเทศเป้าหมายเพื่อการพัฒนา : เป็นประเทศเป้าหมายที่เยอรมันให้ความสำคัญ เช่น สปป.ลาว เวียดนาม และติมอร์ เลสเต

3.1.2.5 กลไกการขับเคลื่อนโครงการ : ประกอบด้วยหน่วยงานหลักของทั้ง 2 ฝ่าย ร่วมกันจัดตั้งกลไก/กระบวนการทำงาน โดยฝ่ายไทย คือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และฝ่ายเยอรมัน คือ GIZ

3.1.2.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ทุกปีจะมีการประชุมคณะกรรมการกำกับแผนงานความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Steering Committee) ระหว่างฝ่ายไทยกับเยอรมัน เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทาง และพิจารณาโครงการ/กิจกรรมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ 3 หลังจากนั้นหน่วยงานคู่ร่วมมือ (ประเทศที่ 3) จะเสนอคำขอรับความช่วยเหลือให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศพิจารณาผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศคู่ร่วมมือดังกล่าว (diplomatic channel) เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้ว กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะหารือกับหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องกับคำขอของประเทศที่ 3 เพื่อหาความเป็นหน่วยดำเนินโครงการ/กิจกรรม และพิจารณาแนวทางการสนับสนุนคำขอของประเทศที่ 3 [ตัวอย่าง: ลาวส่งคำขอรับความช่วยเหลือด้านการป้องกันแก้ไขโรคมลาเรีย (สาขาสารณสุข) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในที่นี้ ได้แก่ กรมควบคุมโรค หรือสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีศักยภาพอย่างคณะกัญญาวิทยาเข้าร่วมการประชุม]

ทั้งนี้ เมื่อหน่วยงานไทยตอบรับการร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมแล้ว กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ GIZ และหน่วยงานไทยดังกล่าวจะเดินทางไปหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศเป้าหมาย (ผู้รับ) เพื่อประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้ขอรับความช่วยเหลือ โดยนำข้อมูลมาประเมินการให้ความช่วยเหลือ จากนั้นจะร่วมกันพิจารณาจัดทำร่างแผนงานโครงการ เพื่อเสนอฝ่ายลาวพิจารณาอย่างเป็นทางการ และดำเนินกิจกรรมตามแผนงานดังกล่าวต่อไป

3.1.2.7 กลไกการทำงาน : ทั้ง 2 ฝ่ายจะร่วมกันจัดตั้งคณะทำงาน/คณะกรรมการในแต่ละโครงการ เพื่อเป็นกลไกการทำงานทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ

1) คณะทำงานรายโครงการ ประกอบด้วยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ GIZ หน่วยงานไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับ (project implementer)

2) คณะกรรมการกำกับโครงการ (Project Steering Committee: PSC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ BMZ สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทย GIZ หน่วยงานไทย (project implementer) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับ (project implementer และหน่วยงานในระดับนโยบาย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงต้นสังกัดของหน่วยงานเจ้าของโครงการ) สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศผู้รับ ผู้ประเมินผลโครงการ [ฝ่ายติดตามผลการดำเนินโครงการของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของฝ่ายเยอรมัน และบุคคล/บริษัทที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายเยอรมันให้เป็นผู้ประเมินผลโครงการ (บุคคลที่3)]

นอกจากนั้น ยังมีกลไกรูปแบบอื่นที่สนับสนุนการดำเนินโครงการด้วย เช่น (1) การประชุมกลางปี เพื่อพิจารณาผลดำเนินงานช่วงครึ่งแรกของการดำเนินงานในแต่ละปี (6 เดือน/ครั้ง) และพิจารณาปัญหาอุปสรรค ตลอดจนวิธี/แนวทางการแก้ไข (2) การประชุม PSC เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (นำผล Mid-term Review มาพิจารณาด้วย) ประเมินการให้ความช่วยเหลือในปีต่อไป (3) การประเมินผลการดำเนินงาน โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ [ส่วนความร่วมมือหุ้นส่วนทวิภาคี และฝ่ายประเมินผลโครงการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ] GIZ หน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง (Project Implementer) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของฝ่ายเยอรมัน (สถานเอกอัครราชทูตเยอรมันประจำประเทศไทย BMZ ประจำประเทศไทย และเบอร์ลิน) จะร่วมกันประเมินผลการดำเนินโครงการ (4) การที่ฝ่ายเยอรมัน (BMZ/ประเทศไทย) ส่งเจ้าหน้าที่โครงการของ GIZ ไปปฏิบัติงานที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (2-3 คน) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และการทำงานที่ใกล้ชิดระหว่างกัน โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับการทำงาน

3.1.2.8 ผลดำเนินงาน: การดำเนินความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมัน-ประเทศที่ 3 ในช่วงที่ผ่านมา (<https://www.thai-german-cooperation.info/th/thai-german-trilateral-cooperation-programme/2559>) มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
สปป.ลาว	1. โครงการห่วงโซ่อุปทานกระดาษสา	2553-2555	- ฝึกอบรมพัฒนาขีดความสามารถให้กับเจ้าหน้าที่ 14 ราย ด้านการปรับปรุงการผลิตปอสา เทคนิคการเก็บเกี่ยว และการขาย - สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปอสา และจัดฝึกอบรมเกษตรกร 400 ราย

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
			- จัดทำคู่มือการจัดประเภทและราคาของปอสา - สนับสนุนการจัดทำบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าปอสาระหว่างไทยและลาว - ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนในโรงงานแปรรูปปอสาระหว่างลาวและไทยในไฮเยบูนี - สร้างขีดความสามารถของธุรกิจครอบครัวต้นแบบในการผลิตกระดาษสาและการนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าหลากหลาย
	2. โครงการการบริหารจัดการลุ่มน้ำของ	2555-2557	- จัดฝึกอบรมและสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะทำงานน้ำของ (NXTF) และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานด้านการรักษาคุณภาพน้ำและการจัดการลุ่มน้ำ - ศึกษา/ออกแบบระบบการจัดตั้งที่เหมาะสม พร้อมคู่มือปฏิบัติงานสำหรับองค์กรลุ่มน้ำของ - จัดฝึกอบรมในหัวข้อการรักษาและติดตามคุณภาพน้ำให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - จัดการศึกษาดูงานด้านการจัดการลุ่มน้ำแบบผสมผสานในประเทศไทย - ทบทวนระเบียบการรักษาคุณภาพน้ำของลุ่มน้ำของและวิธีแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคที่เหมาะสม เพื่อการเผยแพร่และการดำเนินการในอนาคต - ดำเนินกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพน้ำใน 3 จังหวัดน่าน - จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้
	3. โครงการเสริมสร้างระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแห่งชาติของ สปป. ลาว (Lao GAP)	2555-2559	- ทบทวนโครงสร้างการจัดตั้ง/พัฒนาแผนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานออกใบรับรอง (LCB) - พัฒนายุทธศาสตร์และแผนพัฒนาหน่วยงานออกใบรับรอง (LCB) - ทบทวนและเตรียมการรับรอง - พัฒนาระบบเอกสารการจัดการคุณภาพ - พัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์ พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมวิธีใช้งานและบำรุงรักษา - จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานให้กับระดับผู้บริหารของระบบ GAP ของลาว

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
			• เสริมสร้างสมรรถนะให้กับเจ้าหน้าที่วิชาการ จำนวน 15 ราย ในการตรวจสอบ GAP ของลาว และการรับรองผ่านการฝึกอบรมในเขตพื้นที่ทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ • พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม GAP สำหรับผู้ตรวจการ ที่ปรึกษาฟาร์ม และเกษตรกร • สนับสนุนเกษตรกร/ผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบการรับรอง GAP • สนับสนุนที่ปรึกษาฟาร์มในการจัดฝึกอบรมและติดตามกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย • ตรวจสอบและประเมินผลฟาร์มตัวอย่าง โดยผู้ตรวจสอบ GAP ของลาว พัฒนาข้อมูลและสื่อรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนทั่วไป
เวียดนาม	1. โครงการส่งเสริมบริการทางเทคนิคขั้นสูงสำหรับ SMEs ในภาคอุตสาหกรรมของเวียดนาม	2553-2555	• จัดการฝึกอบรมมาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถบุคลากรให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิเคราะห์พิษและความเสียหายในการวิเคราะห์ความเสียหายผ่านการอบรม การให้คำปรึกษา และการฝึกอบรมปฏิบัติงานไปพร้อมการทำงานจริง (on-the-job training) • พัฒนาคู่มือวิเคราะห์ความเสียหายเบื้องต้น สำหรับโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ • ส่งเสริมการบริการวิเคราะห์ความเสียหาย ให้กับศูนย์วิเคราะห์พิษและความเสียหาย (COMFA) เพื่อเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของเครื่องกล • ฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิเคราะห์พิษและความเสียหาย (COMFA) ให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านเคมีน้ำ (water chemistry) และการผูกมัด รวมถึงการตรวจสอบเงื่อนไขและคาดเดาอายุการใช้งาน • พัฒนาคู่มือแนะนำเคมีน้ำสำหรับอุตสาหกรรมโรงงานกระดาษและน้ำตาล • จัดการศึกษาดูงานและสัมมนา เพื่อส่งเสริมการบริการใหม่ของศูนย์วิเคราะห์พิษและความเสียหาย (COMFA) ไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ • สนับสนุนศูนย์วิเคราะห์พิษและความเสียหาย (COMFA) ในการปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ใน

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
			ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับงานบริการใหม่ของศูนย์ฯ • เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์วิเคราะห์พัสดุและความเสียหาย (COMFA) ในการพัฒนาและจัดการธุรกิจ
	2. โครงการเสริมสร้างการบริหารระบบสหกรณ์ในเขตที่สูง ตะวันตกและภาคกลางของเวียดนาม	2556-2558	• พัฒนาและจัดคอร์สฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์ในพื้นที่ราบสูงและภาคกลางของเวียดนาม (VCA Central) • จัดการศึกษาดูงานและเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ในหัวข้อการพัฒนาและจัดการสหกรณ์ในประเทศไทยและเยอรมนี • พัฒนาและจัดการฝึกอบรมมาตรการเพิ่มขีดความสามารถบุคลากรให้กับเจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์ระดับจังหวัดของเวียดนาม (PCA) ที่ได้รับการคัดเลือก เช่น อบรมและฝึกสอนทักษะ ทักษะการให้คำปรึกษา การจัดการธุรกิจและการวางแผนกลยุทธ์ • จัดการแลกเปลี่ยนและศึกษาดูงานให้กับเจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์ระดับจังหวัด • พัฒนาและบำรุงรักษาฐานข้อมูลด้วยคู่มือแนะนำผู้ใช้งาน • ฝึกอบรมและฝึกสอนเจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์ เกี่ยวกับการจัดการเว็บไซต์และฐานข้อมูล • สนับสนุนสหกรณ์นำร่องในการพัฒนาแผนกลยุทธ์และแผนธุรกิจ รวมถึงการดำเนินการตามแผนการดังกล่าว • สนับสนุนเจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์/เจ้าหน้าที่ภาคีสหกรณ์ระดับจังหวัดในการพัฒนาแผนการส่งเสริมสหกรณ์ รวมถึงการให้คำปรึกษาทางเทคนิคกับสหกรณ์นำร่องแต่ละแห่ง • สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนระหว่างสหกรณ์นำร่อง
ติมอร์ เลสเต	โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและธุรกิจในการเกษตร	2561-2562	• เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด SEP ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของ MAP และครูวิทยาลัย • จัดการเรียนรู้การปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผน ในทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ที่ได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญของไทย เช่น เทคนิคการจัดทำเวทีชุมชนและกระบวนการกลุ่ม สามารถเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม/ชุมชน

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
			• จัดทำสื่อวีดิทัศน์ “หลักสูตรการเรียนรู้ทางไกลด้านอาหารปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาคมอาเซียน” เป็นภาษาบาฮาซาอินโดนีเซีย โดย มสธ. ให้แก่ จันท. ส่งเสริมฯ ที่ปฏิบัติงานในหมู่บ้านนาร่อง 4 แห่ง เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้การจัดการเกษตรตามพื้นฐาน SEP ให้แก่เกษตรกร • จัดฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมคุณค่าให้ผลผลิตการเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนตามแนวทาง SEP การปฏิบัติภาคสนามและพัฒนาศักยภาพของโครงการนาร่อง สาธิตการใช้เทคโนโลยีตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปประยุกต์ปรับใช้ในหมู่บ้าน การเป็นวิทยากรกระบวนการ • จัดส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้คำแนะนำ และส่งเสริมการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน และเกษตรกรรุ่นใหม่ใน 4 หมู่บ้าน • จัดทำวีดิทัศน์สรุปการดำเนินโครงการเพื่อใช้เผยแพร่การดำเนินโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้สนใจทั้งชาวไทยและต่างชาติ • จัดนิทรรศการเผยแพร่กิจกรรมของหมู่บ้านนาร่อง สาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และจัดประกวดการแปรรูปกล้วย)
มองโกเลีย	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมองโกเลีย	2561-2563	• สนับสนุนการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว สำหรับแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง • พัฒนาสินค้าท่องเที่ยวและห่วงโซ่คุณค่าสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมาย • บูรณาการและเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยแผนพัฒนาระดับชุมชน • พัฒนารัฐกิจบริการ โดยจัดฝึกอบรมให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นขนาดย่อยและขนาดกลางในภาคการท่องเที่ยว

ประเทศ	โครงการ	ระยะเวลา	กิจกรรม
			- พัฒนาโมเดลสำหรับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-ภาคเอกชน และความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน-ภาคเอกชน ในการสนับสนุนการพัฒนาตลาดท้องถิ่น - พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวในหัวข้อที่หลากหลาย ซึ่งจะนำไปใช้ในกิจกรรมหลักต่าง ๆ ต่อไป - ส่งเสริมการพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวและนโยบายต่าง ๆ สำหรับระดับ Aimag และระดับชาติ

3.1.3 ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ฝรั่งเศส

3.1.3.1 ความเป็นมา : ที่ผ่านมามีไทยได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากฝรั่งเศสในลักษณะของการทำวิจัย (Joint Research) ผู้เชี่ยวชาญ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนนักศึกษา ในสาขาที่ฝรั่งเศสสนใจและไทยมีความพร้อม ได้แก่ สาขาเกษตร สาธารณสุข การศึกษา ศิลปะ/วัฒนธรรม ต่อมา เมื่อปี 2546 ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาจะร่วมกัน จึงได้ริเริ่มจัดทำ Plan d' Action (แผนปฏิบัติการร่วมไทย-ฝรั่งเศส) เพื่อเป็นกรอบการทำงานร่วมกัน ในสาขาต่าง ๆ ที่ไทยต้องการ และสาขาที่ไทยและฝรั่งเศสมีความเชี่ยวชาญ เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับประเทศที่ 3 (ไตรภาคี) ซึ่งรัฐบาลไทยและรัฐบาลฝรั่งเศส โดยกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศได้ร่วมลงนามแผนปฏิบัติการร่วมไทย-ฝรั่งเศส แล้ว 2 ฉบับ คือ

1) แผนปฏิบัติการร่วมไทย-ฝรั่งเศส ฉบับที่ 1 ระยะเวลา 5 ปี (2547-2551) ลงนามเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547

2) แผนปฏิบัติการร่วมไทย-ฝรั่งเศส ฉบับที่ 2 ระยะเวลา 5 ปี (2553-2557) ลงนามเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2553

ซึ่งไทยนับเป็นประเทศที่สามในเอเชียที่มีแผนปฏิบัติการร่วมฯ กับฝรั่งเศส โดยแผนดังกล่าวเน้นการให้ความช่วยเหลือภูมิภาคเอเชีย และแอฟริกา ภายใต้แผนปฏิบัติการร่วมฯ ดังกล่าวมีโครงการความร่วมมือที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นความร่วมมือทางวิชาการ/ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับหน่วยงานภาครัฐของฝรั่งเศส 2 แห่ง คือ สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย และ Agence Française de Développement (AFD) ทั้งในกรอบทวิภาคี และไตรภาคี โดยในส่วนของความร่วมมือทวิภาคี (ประเทศไทยรับ/แลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับฝรั่งเศส) รัฐบาลไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะอำนวยความสะดวกพิเศษต่าง ๆ ให้กับโครงการความร่วมมือดังกล่าวภายใต้ความตกลงกับทั้ง 2 หน่วยงาน อาทิ การอำนวยความสะดวกในการเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ/เจ้าหน้าที่

ต่างประเทศพร้อมผู้ติดตาม (สนับสนุนการตรวจลงตราประเภท Non-immigrant รหัส F การจัดทำ Multiple Re-entry Visa การขยายระยะเวลาพำนักในราชอาณาจักรไทยฯ) การยกเว้นภาษีการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ภายใต้โครงการ ทั้งนี้ ความร่วมมือไตรภาคีกับสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสฯ ได้ยุติลงแล้วอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงความร่วมมือกับ AFD ในช่วงที่ผ่านมาเท่านั้น

3.1.3.2 งบประมาณ : การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ของ AFD ถูกกำหนดไว้ว่า กิจกรรมเกิดที่ใด AFD ประจำประเทศนั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม

3.1.3.3 กิจกรรม : ที่ผ่านมามีกิจกรรมที่ร่วมกันอยู่เพียง 2 ลักษณะคือ การส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงานในประเทศที่ 3 และการจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ประเทศที่ 3

3.1.3.4 ประเทศเป้าหมายเพื่อการพัฒนา : AFD กำหนดไว้ 7 ประเทศในอาเซียนคือ ไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และภูมิภาคแอฟริกา

3.1.3.5 กลไกการขับเคลื่อนโครงการ : ประกอบด้วยหน่วยงานหลักของไทยกับฝรั่งเศส โดยฝ่ายไทยคือ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ฝ่ายฝรั่งเศส คือ AFD/ประเทศไทย และ AFD ประจำประเทศเป้าหมายเพื่อการพัฒนา

3.1.3.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือ AFD/ประเทศไทย จะเสนอโครงการ/กิจกรรมให้อีกฝ่ายพิจารณาร่วมมือด้วย เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายเห็นพ้องที่จะร่วมมือกันในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง กรมความร่วมมือระหว่างประเทศจะทาบทามหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องพิจารณาการเป็นหน่วยดำเนินโครงการ/กิจกรรมนั้น ๆ จากนั้นกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ AFD/ประเทศไทย และหน่วยงานไทยที่ตอบรับเป็นหน่วยดำเนินโครงการ/กิจกรรม (Joint Mission) จะร่วมเดินทางไปหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศเป้าหมาย เพื่อประเมินความพร้อมด้านต่าง ๆ มาประเมินผล เพื่อจัดทำร่างแผนงานโครงการ/กิจกรรมที่เหมาะสมแล้วเสนอให้ประเทศเป้าหมายพิจารณาอย่างเป็นทางการ หากประเทศเป้าหมายตอบรับก็จะดำเนินกิจกรรมตามแผนงานต่อไป และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน หน่วยงานไทยจะส่งรายงานผลการปฏิบัติงานให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ AFD เป็นข้อมูล

3.1.3.7 กลไกการทำงาน : ที่ผ่านมามีกลไกการทำงานใด ๆ ระหว่างกันเนื่องจากกิจกรรมที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศทำร่วมกับ AFD เป็น One-off Activity ทั้งสิ้น กล่าวคือ ยังไม่มีกิจกรรมที่เป็นรูปโครงการ

3.1.3.8 ผลดำเนินงาน : ความร่วมมือไตรภาคีไทย-ฝรั่งเศส-ประเทศที่ 3 ซึ่งไทยกับฝรั่งเศสร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมสรุปได้ ดังนี้

1) ปี 2550 การส่งผู้เชี่ยวชาญจากการรถไฟแห่งประเทศไทยไปศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างทางรถไฟเส้นทางท่านาแล้ง-เวียงจันทน์ และไม่ได้มีกิจกรรมใดเพิ่มเติม

2) ปี 2556 การส่งผู้เชี่ยวชาญกรมประมง (3 คน ต่างสาขาความเชี่ยวชาญ) ไปให้คำปรึกษาแก่กระทรวงประมง โมซัมบิก เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโรคจุดขาวในกุ้ง และภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมนี้ กระทรวงประมง โมซัมบิก เสนอคำขอให้ไทยและฝรั่งเศสสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการนำบุคลากรของกระทรวงประมง โมซัมบิก เข้ามาศึกษาดูงานด้านการเพาะเลี้ยงกุ้งในประเทศไทยเพิ่มเติม แต่ไทยและฝรั่งเศสไม่ได้สนับสนุน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเกิดโรคระบาดไวรัสอีโบลาในภูมิภาคแอฟริกา ซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุขไทย

3) ปี 2562-2563 ส่งผู้เชี่ยวชาญ (4 คน) จากภาควิชากีฏวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตบางเขน) ไปจัดการฝึกอบรมหลักสูตร “Mosquito Taxonomy” ให้แก่กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 : วันที่ 27-29 สิงหาคม 2562 (Training Session)

ครั้งที่ 2 : วันที่ 28-30 มกราคม 2563 (Follow-up Session)

อย่างไรก็ดี ไทยและฝรั่งเศสได้เคยเห็นชอบที่จะร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านของไทยอีกหลายโครงการในด้านสาธารณสุข และเกษตร ซึ่งล้วนเป็นโครงการระยะยาว (3 ปี) มีแผนการทำงานครบถ้วน และเป็นการสนับสนุนกิจกรรมที่ครบวงจรการเสริมสร้างศักยภาพใน 2 สาขาดังกล่าว แต่ได้รับการปฏิเสธจากฝรั่งเศสแม้จะอยู่ในขั้นที่พร้อมดำเนินกิจกรรมแล้วก็ตาม ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการพัฒนาต่อภูมิภาคเอเชียของรัฐบาลฝรั่งเศส การเปลี่ยนผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานด้านการพัฒนาของฝรั่งเศส (สำนักงานใหญ่ที่ปารีส)

3.2 การวิเคราะห์ผลการศึกษาภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส

จากการศึกษาข้อมูลภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศสข้างต้นน่าจะกล่าวได้ว่า

3.2.1 ความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับ 3 ประเทศดังกล่าวมีทั้งความเหมือน/แตกต่างกันทั้งในแง่นโยบายและปฏิบัติ รวมทั้งมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือดังกล่าว โดยในเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความร่วมมือโดยตรงและแก้ไขยาก ได้แก่ การขาดยุทธศาสตร์ความร่วมมือหุ้นส่วนไตรภาคี (Global Partnership Strategy) การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือหัวหน้าหน่วยงานของภาคีความร่วมมือ และปัญหาในเชิงปฏิบัติที่สำคัญคือ การขาดความพร้อมของประเทศผู้รับ พิจารณาได้จากความร่วมมือของไทยกับบางประเทศที่สนับสนุนกิจกรรมเดิม ๆ (การฝึกอบรม) ต่อเนื่องหลายปี

และยังไม่มีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนการให้ความช่วยเหลือให้มี impact มากขึ้น และมีความยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

3.2.2 แนวทาง/กระบวนการดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิม 3 ประเทศดังกล่าว (ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส) พบว่า

3.2.2.1 แนวทาง/กระบวนการดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับญี่ปุ่น เป็นแนวทางการทำความร่วมมือที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวแบบได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน แต่ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานความร่วมมือที่ชัดเจน มีเพียงการจัดประชุมเพื่อพิจารณาแผนงานความร่วมมือประจำปี และการประชุมตามความจำเป็นของการดำเนินกิจกรรมแต่ละโครงการ และกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการจัดหลักสูตรฝึกอบรม และส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปทำงานในประเทศเป้าหมาย จึงขาดความหลากหลาย และประเมินความสำเร็จยากเมื่อเทียบกับกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมในรูปแบบโครงการอย่างเยอรมัน

3.2.2.2 แนวทาง/กระบวนการดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับเยอรมันเป็นแนวทางการทำความร่วมมือที่เหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบของความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมอื่น ๆ เนื่องด้วยเหตุผล ดังนี้

1) ความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมันมีระบบการบริหารจัดการโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างแท้จริงกล่าวคือ มีการสนับสนุนทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นควบคู่ไปกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศผู้รับ

2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยเฉพาะประเทศผู้รับ ซึ่งจะสร้างการรับรู้/ความรู้ถึงการเป็นเจ้าของโครงการ (Ownership) ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของความยั่งยืน ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงเคยกล่าวไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 (ไทยรัฐออนไลน์, ธันวาคม 2561) ว่า "เราไม่ควรให้ปลาแก่เขา แต่ควรจะให้เบ็ดตกปลาและสอนให้รู้จักวิถีตกปลาจะดีกว่า" ซึ่งตรงกับแนวคิดการขจัดปัญหาความยากจนในประเทศจีนอีกด้วย

3) มีความชัดเจนในทุกด้านทั้งด้านงบประมาณ การบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้นำด้านการพัฒนา

4) ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้รับทั้งสาขาความร่วมมือ และกิจกรรมภายใต้โครงการ พิจารณาได้จากสาขาความร่วมมือที่ไม่ได้เน้นตามสภาวะแวดล้อม/ภูมิศาสตร์หรือศักยภาพของประเทศผู้รับอย่างเดียว แต่มีสาขาความร่วมมือที่สามารถต่อยอดผลประโยชน์ในอนาคตได้ ในส่วนของกิจกรรมก็เช่นกัน มีความหลากหลาย และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม

การแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และรองรับความร่วมมือ/กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะสนับสนุนประเทศผู้รับบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2.2.3 แนวทาง/กระบวนการดำเนินโครงการความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับฝรั่งเศส (AFD) ไม่สามารถนำมาเป็นต้นแบบสำหรับการดำเนินความร่วมมือได้ เนื่องจากเป็นการร่วมมือที่ขาดความพร้อมด้านต่าง ๆ ทั้งนโยบาย งบประมาณ การบริหารจัดการโครงการที่เป็นระบบ ไม่มีกลไกความร่วมมือใด ๆ ที่จะเอื้อต่อการทำงาน

3.3 การเปรียบเทียบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส

การบริหารจัดการ โครงการ/กิจกรรม	ญี่ปุ่น	เยอรมัน	ฝรั่งเศส
สาขาความร่วมมือ	เกิดจากการหารือร่วมกันระหว่างภาคีความร่วมมือ และการร่วมกันสำรวจความพร้อมด้านต่าง ๆ ของประเทศเป้าหมาย [Joint Mission ระหว่าง Funding Supporter (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ JICA) กับ ทีมผู้เชี่ยวชาญ (หน่วยงานไทย)] รวมทั้งพิจารณาจากผลดำเนินงานที่ผ่านมา	มาจากนโยบายของกระทรวง BMZ (กำกับดูแลความร่วมมือด้านการพัฒนาของเยอรมัน) และจากการหารือร่วมกันระหว่างฝ่ายไทยกับเยอรมัน	ถูกกำหนดมาจาก Head Quarters และเป็นสาขาที่มาจาก AFD's Regional Program จึงไม่ได้มีการหารือกับภาคีคู่ร่วมมือบนเวทีวิชาการเหมือนญี่ปุ่นกับเยอรมัน เนื่องจากความร่วมมือ/กิจกรรมในกรอบไตรภาคีมักมาจากข้อเสนอของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือ AFD
ประเทศเป้าหมาย	มาจาก JICA/Head Quarters และจะกำหนดไว้ในข้อตกลงความร่วมมือ	มาจาก BMZ และกำหนดไว้ในข้อตกลงความร่วมมือ	กำหนดไว้ในข้อตกลงเช่นกัน แต่ในทางปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับประเทศที่กำหนดใน AFD's Regional Program
กิจกรรม	เกิดจากการแสวงหาข้อมูล และการประเมินผลจากการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา	เกิดจากการหารือกับภาคีคู่ร่วมมือทุกฝ่าย (joint mission) และผลการจัดกิจกรรม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมที่เป็นต้นแบบ (model) แล้วจึงนำผลสำเร็จของการดำเนินงานไปทำในพื้นที่อื่น	ขึ้นอยู่กับแผนงานหลักภายใต้ AFD's Regional Program เพราะกิจกรรมที่ทำไตรภาคีจะเป็นส่วนหนึ่งภายใต้ AFD's Regional Program

การบริหารจัดการ โครงการ/กิจกรรม	ญี่ปุ่น	เยอรมัน	ฝรั่งเศส
งบประมาณ	แต่ละปีจะได้รับการจัดสรรงบประมาณ สำหรับทำไตรภาคีเป็นการเฉพาะจาก JICA/Head Quarters	แต่ละปีจะได้รับการจัดสรรงบประมาณ สำหรับทำไตรภาคีเป็นการเฉพาะจาก BMZ และระหว่างปีอาจได้รับงบเพิ่มเติม จาก Regional Program	- ไม่มีการจัดตั้ง/จัดสรรงบประมาณสำหรับทำ ไตรภาคีเป็นการเฉพาะ - งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน/กิจกรรมจะ นำมาจาก regional buget ของ AFD แต่ละแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ได้ผูกพันไว้แล้ว จึงทำให้คู่ร่วมมือขาด ความเชื่อมั่น และถือเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน
ขั้นตอนการทำงาน	ยึดโยงกับ Project Management กล่าวคือ มีการทำงานร่วมกันตั้งแต่การ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบควบคุม กระทั่งปิดโครงการ ผ่านทางเครื่องมือ ความรู้ ทรัพยากร และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ภายในระยะเวลา/ข้อจำกัดอย่างอื่นที่ กำหนดไว้	ยึดโยงกับ Project Management อย่าง เข้มข้น และจะให้ความสำคัญกับ GIZ ใน ฐานะหน่วยดำเนินโครงการของฝ่าย เยอรมันกล่าวคือ การปรับเปลี่ยนใด ๆ GIZ สามารถตัดสินใจได้เลย	ไม่มีรูปแบบตายตัว เพราะความร่วมมือที่ผ่านมามี มีลักษณะที่เป็น one-off activity ยังไม่มีกิจกรรม ในรูปโครงการเหมือนเยอรมัน หรือการจัดหลักสูตร ฝึกอบรมประจำปีเหมือนญี่ปุ่น
กลไกการทำงาน	มีกลไกการจัดตั้งคณะกรรมการทุก ระดับ และจัดประชุมตามแผน	- มีกลไกการจัดตั้งคณะกรรมการทุก ระดับ และจัดประชุมตามแผน	

การบริหารจัดการ โครงการ/กิจกรรม	ญี่ปุ่น	เยอรมัน	ฝรั่งเศส
		- เน้นการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ พิจารณาได้จากการส่งเจ้าหน้าที่ GIZ ไปทำงานที่หน่วยงานของคู่ร่วมมือ (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) เพื่อ response ประเด็นงานต่าง ๆ ได้ทันที ซึ่ง ถือเป็นกลไกสำคัญ และประสบผล สัมฤทธิ์ในการประสาน/การติดตามงาน และการผลักดันงานร่วมกัน	
การประเมินผล	เน้นการมีส่วนร่วมของทั้ง 2 ฝ่าย (ไทย-ญี่ปุ่น) และให้ความสำคัญกับ การติดตามประเมินผลดำเนินงานทุก กิจกรรม	เน้นการมีส่วนร่วมของทั้ง 2 ฝ่าย (ไทย-เยอรมัน) รวมทั้งการให้ความสำคัญ อย่างมากกับการติดตามประเมินผลในทุก กิจกรรม และความโปร่งใสจากการใช้ บุคคลที่ 3 เป็นผู้ทำการประเมินผลการ ดำเนินงาน	ใช้แนวทาง/รูปแบบการประเมินของฝ่ายไทย (รายงานผลดำเนินงานจัดทำโดยผู้จัดหลักสูตร หรือ ผู้เชี่ยวชาญที่ไปทำงานในประเทศที่ 3)
ผลการดำเนินงาน	กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัด หลักสูตรฝึกอบรม และการศึกษา ดูงาน ซึ่งในทางปฏิบัติถือว่าประสบผลสำเร็จ	กิจกรรมมีความหลากหลายที่ครบ องค์ประกอบการพัฒนา (การสนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการ	มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันกับฝ่ายไทยค่อนข้างน้อย และกิจกรรมที่ทำด้วยกัน (จัดอบรมระยะสั้นเพียง ครั้งเดียวและการส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปทำงานที่ลาว

การบริหารจัดการ โครงการ/กิจกรรม	ญี่ปุ่น	เยอรมัน	ฝรั่งเศส
	เพราะมีผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อย่างไรก็ดี การจัดฝึกอบรมการศึกษาดูงานในประเทศไทย และการส่งผู้เชี่ยวชาญไปทำงานในประเทศที่ 3 เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเข้าไปจัดฝึกอบรมในประเทศเป้าหมาย ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่มี impact ที่มีนัยสำคัญ แต่เป็นการตอบโจทย์ความต้องการของผู้รับในระยะสั้น และหากไม่มีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจังจะทำให้การพัฒนาขาดความยั่งยืน	พัฒนาความสัมพันธ์ไปกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร) และมีการติดตามประเมินผลการทำงานอย่างใกล้ชิด ทำให้หลายโครงการเกิดความยั่งยืน เพราะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชน (ประเทศผู้รับ) ทำให้ผู้รับมี ownership นอกเหนือจากการพัฒนาตามบริบทที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่อันเป็นผลจากการทำงานแบบมีอาสาชีพ มีเป้าหมายชัดเจน ที่สำคัญที่สุดคือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อกลุ่มเป้าหมายพัฒนา/แก้กฎโครงการซึ่งกันและกันและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับประเทศผู้รับในการดำเนินโครงการด้วยตัวเองภายหลังจากที่เยอรมันลดระดับการให้ความช่วยเหลือลง	และโมซัมบิก) ยังไม่สะท้อนการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับศักยภาพของฝรั่งเศส และความพร้อมของไทย ด้านองค์ความรู้และประสบการณ์ที่จะถ่ายทอดให้แก่ประเทศที่ 3

จากผลการวิเคราะห์ภาพรวมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เยอรมัน และไทย-ฝรั่งเศส (ข้อ 3.2) และการเปรียบเทียบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับ 3 ประเทศดังกล่าว น่าจะกล่าวได้ว่า

3.3.1 ไทยมีความพร้อมในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ บุคลากร และองค์ความรู้/แนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถสนับสนุนการทำงานในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานไทยในเวทีระหว่างประเทศ (ในฐานะหน่วยดำเนินโครงการหรือกิจกรรม)

3.3.2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะร่วมมือกันต่อไปในลักษณะของการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลักดังเช่นที่ผ่านมา เพื่อคงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ของความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น และญี่ปุ่นต้องการรักษาไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่รัฐบาลไทยให้กับโครงการความร่วมมือที่ญี่ปุ่นให้แก่ไทย เช่น การอำนวยความสะดวกในการเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ/เจ้าหน้าที่ต่างประเทศพร้อมผู้ติดตาม (สนับสนุนการตรวจลงตราประเภท Non-immigrant รหัส F การจัดทำ multiple re-entry visa การขยายระยะเวลาพำนักในราชอาณาจักรไทย) การยกเว้นภาษีการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ภายใต้โครงการ เป็นต้น ซึ่งจากรูปการดังกล่าวไทยก็ควรผลักดันความร่วมมือกับญี่ปุ่นในกรอบอื่น ๆ เช่น ASEAN หรือ ACMECS

3.3.3 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับเยอรมันมีแนวโน้มที่จะยุติลงในระยะเวลาอันใกล้นี้ เนื่องจากรัฐบาลเยอรมันได้ประกาศลดบทบาท/การให้ความช่วยเหลือภูมิภาคเอเชียแล้ว ซึ่งจะไปให้ความสำคัญกับกลุ่ม BRICS² และกลุ่มประเทศ Next 11³ (Mr. David Oberhuber, Country Director, GIZ: 2562) ซึ่งการปรับนโยบายความร่วมมือของเยอรมันดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคสำคัญของไทยในการทำงานร่วมกันในกรอบไตรภาคี อย่างไรก็ตาม ไทยอาจขยายผล

² กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (Emerging Market)

ประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ ซึ่งเป็นประเทศที่ผลิตและใช้พลังงานมากที่สุด และเป็นประเทศผู้ผลิตผลผลิตทางการเกษตรรายใหญ่ที่สุดและเป็นผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตรมากที่สุด การพัฒนาการใช้พลังงานสะอาด การเพิ่มผลผลิตการเกษตร เป็นต้น และยังมีศักยภาพที่จะขยายความร่วมมือเพิ่มขึ้นอีก อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การค้าการลงทุน ยา และการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน

³ กลุ่มประเทศที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค มีความมั่นคงทางการเมือง มีนโยบายการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน รวมไปถึงคุณภาพของระบบการศึกษาภายในประเทศ โดย 11 ประเทศดังกล่าวประกอบด้วย บังคลาเทศ อียิปต์ อินโดนีเซีย อิหร่าน เกาหลีใต้ เม็กซิโก ไนจีเรีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ตุรกี และเวียดนาม ซึ่ง Goldman Sach เห็นว่า มีศักยภาพเพียงพอที่จะกลายเป็นมหาอำนาจน้อยทางเศรษฐกิจในอนาคต กล่าวคือ มีอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรที่ใกล้เคียงกัน และหากคิดเฉพาะยอดรวมแล้วอินโดนีเซียมีจำนวนประชากรมากที่สุดในกลุ่มถึง 228.9 ล้านคน (ข้อมูลเมื่อปี 2008) ขณะที่ปากีสถานมีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงที่สุดในกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 11.08

หรือต่อยอดความสำเร็จจากความร่วมมือไตรภาคีของกับเยอรมัน โดยการร่วมมือกับแหล่งผู้ให้อื่นเพื่อเพิ่ม value added ให้กับประเทศผู้รับ หรือนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่สำเร็จไปใช้กับประเทศผู้รับประเทศอื่นที่มีความต้องการพัฒนาลักษณะ

3.3.4 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับฝรั่งเศส (AFD) มีแนวโน้มที่จะชะลอตัว ถ้าหากมีความร่วมมือด้วยกันก็จะเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็น One-off Activity เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณของฝ่ายฝรั่งเศสดังที่กล่าวไว้ในช่วงต้น ซึ่งหากไทยไม่ผลักดันอย่างจริงจังก็จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของความร่วมมือไตรภาคีได้

3.3.5 ประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี

1) มิติของประเทศ

1.1) ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลในการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ ๆ

1.2) เพิ่มบทบาทของไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในมิติอื่น ๆ โดยอ้อมด้วย เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การค้า/การลงทุน

1.3) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ (International Linkages) ซึ่งจะทำให้แต่ละประเทศมองเห็นภาพรวมความร่วมมือของตนเองในสาขาต่าง ๆ

1.4) เสริมสร้างภาพลักษณ์ของไทยในสายตานานาชาติผ่านการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการของไทยกับต่างประเทศ

2) มิติของการดำเนินงาน

2.1) การดำเนินโครงการภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีของไทยตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 17 (ความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) ได้แก่

(1) เป้าหมายข้อ 17.6 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้ (North-South) ใต้-ใต้ (South-South) และไตรภาคี (Trilateral Cooperation) และการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน โดยรวมถึงผ่านการพัฒนาการประสานงานระหว่างกลไกที่มีอยู่เดิมเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของสหประชาชาติ และผ่านทางกลไกอำนวยการความสะดวกด้านเทคโนโลยีของโลก

(2) เป้าหมายข้อ 17.9 เพิ่มพูนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพ และมีการตั้งเป้าในประเทศกำลัง

พัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านทางความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี

(3) เป้าหมายข้อ 17.14 ยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2) เสริมสร้างภาพลักษณ์ของไทยในสายตานานาชาติผ่านการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการของไทยกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นบทบาทของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเช่นกัน

2.3) การแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของความร่วมมือทวิภาคีของไทยจากที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพียงผู้เดียวก็จะมีหุ้นส่วนเข้ามาแบ่งค่าใช้จ่ายสำหรับจำนวนก็จะขึ้นอยู่กับภาระงาน ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

รายงานการศึกษานี้ได้ทำการศึกษาภาพรวมของความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีของไทยกับประเทศผู้ให้เดิมที่สำคัญ 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส เพื่อหาคำตอบว่า “เหตุใดไทยในฐานะที่เป็นผู้ให้จึงทำความร่วมมือไตรภาคี และไทยจะได้ประโยชน์อะไรจากความร่วมมือดังกล่าว” รวมทั้งนำผลจากการศึกษาดังกล่าวเป็นข้อมูลสำหรับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่ทำความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับต่างประเทศพิจารณาใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและปฏิบัติ ซึ่งผลการศึกษา (บทที่ 3) สรุปได้ ดังนี้

4.1.1 สาเหตุที่ประเทศไทยทำความร่วมมือไตรภาคีกับต่างประเทศ เนื่องจากปัจจัยหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ (1) การปรับบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศจาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้ให้” อันเป็นผลมาจากแหล่งผู้ให้เดิมได้ลดการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยลง เพราะประเทศไทยมีรายได้ประชาชาติ และระดับการพัฒนาสูงขึ้น ขณะเดียวกันนโยบายต่างประเทศของไทยเองได้ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ (2) กระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้นานาประเทศต้องปรับรูปแบบความร่วมมือจากที่เคยร่วมมือแบบ Stand Alone เป็นการร่วมมือแบบหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา เพื่อสนับสนุนการสร้างอิมแพ็คในมิติต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ และ (3) การเล็งเห็นซึ่งประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการมีหุ้นส่วนร่วมทำงานด้วยมากกว่าผลเสียที่ไทยจะได้รับจากความร่วมมือดังกล่าว

4.1.2 ประเทศไทยสามารถทำความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคีคู่ขนานกับความร่วมมือทวิภาคีของไทย เพราะมีความพร้อมในทุกด้าน โดยเฉพาะองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดี แต่การให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ต้องไม่ซ้ำซ้อนกับความร่วมมือทวิภาคีที่ไทยทำอยู่ เพราะจะไปลดบทบาทของไทยเอง ขณะเดียวกันก็ต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการทำความร่วมมือด้วย

นอกจากนั้น ยังสามารถขยายความร่วมมือออกไปได้อีก ซึ่งยังมีอีกหลายประเทศ/หลายองค์กรที่ไทยสามารถร่วมมือด้วยได้ทั้งกับประเทศที่พัฒนาแล้ว (North-South-South Cooperation) เช่น สหรัฐฯ อังกฤษ นอร์เวย์ ฟินแลนด์ (ประเทศดังกล่าวมีความร่วมมือทวิภาคีกับไทยอยู่) หรือกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกันกับไทย (South-South-South Cooperation)

เช่น สิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซีย หรือกับองค์กรระหว่างประเทศ (International Organization-South-South cooperation) เช่น EU องค์กรที่อยู่ในกลุ่ม UN (UN family)

4.1.3 รูปแบบ/วิธีการความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับเยอรมันเป็นรูปแบบที่เหมาะสมมากที่สุดในการนำไปใช้เป็นตัวแบบความร่วมมือไตรภาคีกับแหล่งผู้ให้เดิมอื่น ๆ เพราะจากการวิเคราะห์ปัจจัยสำเร็จของการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-เยอรมันพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย (1) การเลือกใช้กลยุทธ์ในการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเหมาะสมกับการดำเนินโครงการความร่วมมือแบบไตรภาคี เพราะเป็นความร่วมมือที่มีคู่ร่วมมือหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายมีเงื่อนไข/ข้อจำกัดแตกต่างกัน หากไม่มีเป้าหมายหรือกลยุทธ์ใดเป็นกรอบแนวทางให้เดินจะทำให้การทำงานร่วมกันประสบปัญหาหรืออาจถึงขั้นล้มเหลว (2) มีการประสานงานและสื่อสารอย่างเป็นระบบ (3) มีการกำหนดโครงสร้าง/กลไกการกำกับดูแลการดำเนินงานในแต่ละระดับทำให้การดำเนินงานตามแผนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา และบทสรุปข้างต้นพบว่า การดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับต่างประเทศมีทั้งข้อดีและข้อเสีย หากปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ความร่วมมือแบบไตรภาคีเกื้อกูลความร่วมมือทวิภาคีของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกา นี้ จึงขอเสนอข้อเสนอแนะสำหรับความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ ทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ ดังนี้

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.2.1.1 สนับสนุนการนำนวัตกรรมมาใช้สนับสนุนการทำงาน (Policy Innovation) เช่น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบไตรภาคี (Global Partnership Strategy) ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่มีเคยมีการจัดทำมาก่อน เพื่อเป็นกรอบการทำงานภายใต้สถานะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยเฉพาะในระดับนโยบายก็ยังสามารถดำเนินความร่วมมือต่อไปได้ และควรต้องทบทวนอย่างเป็นระบบ/สม่ำเสมอ

4.2.1.2 ส่งเสริมการจัดตั้ง Triangular Development Cooperation Lab เพื่อ (1) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายความร่วมมือไตรภาคีของไทยกับแหล่งผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศสู่การปฏิบัติที่มีแนวทางการดำเนินงานเป็นมาตรฐาน/มีรูปแบบเดียวกัน (2) เป็นช่องทางการเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติให้ไร้รอยต่อ รวมทั้งยกระดับความร่วมมือไตรภาคีให้มีมาตรฐาน/มีประสิทธิภาพ (3) เป็นช่องทางในการนำเสนอมาตรการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การป้องกัน/แก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (4) เป็นช่องทางหรือเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Development Partners Opinion Stage) รวมทั้งการแสวงหาคู่ร่วมมือใหม่ ๆ โดยกรมความร่วมมือ

ระหว่างประเทศเป็นเจ้าภาพ และมีผู้แทนจากประเทศผู้ให้เดิม/องค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ ผู้เชี่ยวชาญไทย/ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ และผู้แทนกรมภูมิภาคต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมเป็นองค์ประกอบ และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.2.1.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการทำงานของบุคลากรของไทย (เจ้าหน้าที่ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ) กับบุคลากรของหน่วยงานคู่ร่วมมือ (แหล่งผู้ให้) ระยะเวลา 6-12 เดือน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกัน

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

เพื่อให้ความร่วมมือไตรภาคีมีประสิทธิภาพ และมีรูปแบบวิธีการเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อลดข้อปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ และเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน สามารถใช้อ้างอิง/ใช้เป็นกรอบการทำงานร่วมกันกับทุกแหล่งความร่วมมือ ซึ่งในภาพรวมควรประกอบด้วย

4.2.2.1 การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานความร่วมมือไตรภาคีไทยกับแหล่งผู้ให้ต่าง ๆ โดยมีอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศหรือผู้แทน และผู้บริหารสูงสุดของแหล่งผู้ให้ หรือผู้แทน เป็นประธานร่วม และมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.2.2.2 การจัดตั้งคณะทำงานกำกับโครงการไตรภาคีรายโครงการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาคีคู่ร่วมมือทุกฝ่าย โดยจัดให้มีการประชุมทุก 6 เดือน

4.2.2.3 ส่งเสริมการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

4.2.2.4 สนับสนุนการจัดประชุมหรือ workshop (Expert Opinion Stage) เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้/ประสบการณ์ และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเจ้าภาพ และมีผู้เชี่ยวชาญไทย (Key Person) โดยเฉพาะจากหน่วยงานที่เคยร่วมทำงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศในฐานะหน่วยดำเนินโครงการ/กิจกรรมร่วมด้วย พร้อมด้วยผู้แทนหน่วยงานไทยอื่น ๆ ที่สนใจ และกรมภูมิภาคต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.2.2.5 นำรูปแบบการบริหารจัดการโครงการ (Project Management) มาประยุกต์ใช้กับความร่วมมือไตรภาคี เพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์/สร้างอิมแพ็ค และสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีความร่วมมือทุกระดับตั้งแต่ต้นทาง (การวางแผน) ถึงปลายทาง (การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน) ดังแผนภาพในหน้าถัดไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

Thailand International Development Cooperation Agency (TICA). Thailand Official Development Assistance (ODA) Report 2007-2008. Bangkok, 2009.

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, 2550.

เทศบาลเมืองราชบุรี. A Call to Action: Thailand and the Sustainable Development Goals (SDGs). ราชบุรี, 2561

เอกสารทางวิชาการ

ประภัสสร อนุสิงห์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่องข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-สหรัฐฯ: กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือเมียนมาด้านสาธารณสุขบริเวณ 4 คู่มือชายแดนไทยเมียนมา. กรุงเทพฯ : สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2555.

ชิดชนก มลายะวงศ์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่องการพัฒนาความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศหุ้นส่วนในภูมิภาคเอเชีย (ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน) เพื่อการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่จะสอดคล้องหรือส่งเสริมแผนแม่บทกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ปี ค.ศ. 2019-2023. กรุงเทพฯ : สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2562.

บทความ

ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ร่างแผนยุทธศาสตร์บูรณาการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย 4 ปี พ.ศ. 2562-2565, 2562.

ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างไทยกับญี่ปุ่น, 2563.

ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างไทยกับสาธารณรัฐเยอรมัน, 2559.

ภารกิจความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างไทยกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส, 2562.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ไทยรัฐออนไลน์. เศรษฐกิจพอเพียง [ออนไลน์]. ธันวาคม 2561. แหล่งที่มา:

<https://www.thairath.co.th/news/local/ไทยรัฐออนไลน์>.

ติรัส ตฤณเดชะ. ภาพสะท้อนการบูรณาการในยุโรป มองผ่านกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : European Integration model Re-visited: An Explanation on ASEAN Regionalism through the lens of Sub-regional cooperation. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<https://kunnamaseuropeanstudies.wordpress.com/2011/11/23/ภาพสะท้อนการบูรณาการในยุโรป/>.

สถานีโทรทัศน์ PPTVHD. “ข่าวประเด็นร้อน”. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา:

pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน.

Swedish International Development Cooperation Agency (Sida). “Guidance on Programme-Based Approach.” [Online]. 2008. Available from:

http://www.sida.se/contentassets/19799ad815064543a3ce57757fb980da/guidance-on-programme-based-approaches_673.pdf.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ). “Thai-German Trilateral Cooperation.” [Online]. 15 มิถุนายน 2016. Available from: <https://www.thai-german-cooperation.info/th/thai-german-trilateral-cooperation-programme/2559>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางชัชสรัญย์ เลิศเกียรติวงศ์
ประวัติการศึกษา	- เศรษฐศาสตรบัณฑิต (การคลัง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - Postgraduate Certificate Diploma (MA), Birmingham City University, U.K
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2541 นักวิเทศสหการ 3 ฝ่ายวิเคราะห์ทุน กองแผนงาน กรมวิเทศสหการ พ.ศ. 2542 นักวิเทศสหการ 3 ฝ่ายความร่วมมือกับ UN กองความร่วมมือกับต่างประเทศ 2 กรมวิเทศสหการ พ.ศ. 2547 นักวิเทศสหการ 4 ฝ่ายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ กองความร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมวิเทศสหการ พ.ศ. 2552 นักวิเทศสหการ 5 ฝ่ายความร่วมมือด้านทุน ส่วนให้ความร่วมมือด้านทุนต่างประเทศ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ พ.ศ. 2555 นักวิเทศสหการ 6 ฝ่ายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศยุโรป สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ พ.ศ. 2556 หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ ฝรั่งเศส สวีเดน ส่วนความร่วมมือหุ้นส่วนทวิภาคี ภารกิจความร่วมมือ หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือไทย-ลาว (สาขาสาธารณสุข และศึกษา) และไทย-เวียดนาม กองความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิเทศสหการชำนาญการพิเศษ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ